

શ્રી ચિંચણ-તારાપુર-પારડીના

શ્રી ઘોઘારી દશા પોરવાડ વૈષ્ણવ વલિકોનું ત્રિમાસિક મુખપત્ર

ૐ પોરવાડ સંદેશ ૐ

(સ્થાપક તંત્રી : સ્વ. શ્રી પુરુષોત્તમ ગોકળદાસ શાહ, 'ચિંતા')

વર્ષ-૩૨ : અંક-૩ (સ્થાપના : જૂન ૧૯૯૦) સળંગ અંક-૧૨૫

શનિવાર, તા. ૧૦ જુલાઈ-૨૦૨૧, જેઠ વદ ૩૦, સંવત ૨૦૭૭

તંત્રીમંડળ

માનદ તંત્રી : શ્રી સુરેન્દ્ર જમનાદાસ શાહ

વ્યવસ્થાપક : શ્રી ભદ્રેશ નવનીતલાલ શાહ

(સામાન્ય વ્યવસ્થા, લવાજમ તથા જાહેરખબરો)

સંપાદિકા : નિરુપમાબેન દી. શાહ સહસંપાદિકા : ઇયાબેન મ. શાહ

સહાયિની : મૃદુલાબેન સુનીલભાઈ દલાલ

— પત્રવ્યવહાર માટે સંપર્ક —

શ્રીમતી નિરુપમાબેન દીપકભાઈ શાહ શ્રીમતી ઇયાબેન મહેન્દ્રભાઈ શાહ

મુ. પો. ચિંચણ, તા. દહાણુ, એ-૨૪, મહેન્દ્ર પાર્ક,

જિલ્લા-પાલઘર, સ્ટેશન-બોઈસર (પ.રે.) બોઈસર-પાલઘર રોડ,

પિન-૪૦૧૫૦૩ બોઈસર (પ.રે.) પિન-૪૦૧૫૦૧

ફોન : ૯૧૫૮૫૨૬૦૦૫ ફોન : (૦૨૫૨૫) ૨૭૩૩૪૪

— પોરવાડ સંદેશ —

C/o. શ્રી ભદ્રેશ નવનીતલાલ શાહ

રેક્સ ચેમ્બર્સ, રૂમ નં. ૧૫, ૧૭, ૧૮, ચોથે માળે, ઈન્દિરા ડોક્સની સામે,

બેલાર્ડ એસ્ટેટ, મુંબઈ-૪૦૦ ૦૩૮

ફોન નં. ૨૨૬૯૯૩૩૭, ૨૨૬૧૯૩૩૮, FAX : 2269 26 43

ઘરના ફોન નં. ૨૩૬૭૩૯૦૯, ૨૩૬૮૩૯૦૮

Email : porwadsandesh@gmail.com

આપણું, આપણા માટેનું, આપણા સૌનું 'પોરવાડ સંદેશ'

પોરવાડ સંદેશ જુલાઈ ૨૦૨૧

આટલું અવશ્ય ધ્યાનમાં રાખો

- (૧) 'પોરવાડ સંદેશ' માટેના લેખો તથા છાપવા માટેની વિગતો ફક્ત નજીકના તંત્રીને અથવા વ્યવસ્થાપકને મોકલી આપવાં. લેખો રૂબરૂ, પોસ્ટથી, અથવા ઈમેઈલ દ્વારા (PDFથી) મોકલી શકાશે.
- (૨) પરજ્ઞાતિમાં પરણેલ બહેનોની વિગતો તેમની, તેમના ધણીની અને તેમનાં બાળકોની જ છાપી શકાય, ત્યાર પછીના કે તે સિવાયનાની નહિ અને તે પણ પ્રસ્તુત બહેનની હયાતી હોય ત્યાં સુધી જ. લેખોની બાબતમાં તો તે બહેનના પોતાના તથા તેના પતિના લેખો સ્વીકાર્ય હોય છે.
- (૩) કોઈ પણ પુસ્તક કે છાપામાંનું લખાણ ઉતારો કરીને પોતાને નામે લખી મોકલવું નહિ. આવી કુવૃત્તિ ક્યારેક કપરી મુસીબતમાં પણ મૂકી દે. બહારનો કોઈ ટૂંકો ને આવશ્યક ફકરો ક્યારેક પોતાના લેખમાં ઉપયોગી હોય તો તેની નીચે તે બાબતની ખુલાસાવાર ચોખવટ કરવી. તેની સંપૂર્ણ જવાબદારી લેખકની જ રહે છે.
- (૪) પોરવાડ સંદેશ તરફથી મુંબઈની ભાટિયા હોસ્પિટલમાં દાખલ થઈ દવા તથા અન્ય સારવાર માટે ચિકિત્સા અપાય છે. હોસ્પિટલમાં પ્રવેશ મેળવી દવા અર્થે પોતાની બાબતમાં ગરીબ-તવંગરનો ખ્યાલ રાખવાની જરૂર નથી. મુખ્ય હેતુ માંદી વ્યક્તિની સેવાસહાયતા એજ ધર્મમય ભાવના છે. અરજીપત્ર લઈને મુંબઈમાં શ્રી ભદ્રેશભાઈ નવનીતલાલ શાહને અથવા ચિંચણમાં શ્રીમતી નિરુપમાબેન દીપકભાઈ શાહને મળવું. વૈદકીય સહાય તથા હોસ્પિટલ માટે ડોક્ટરનું પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવું.

કોઈએ લંબાવેલો દોસ્તીનો હાથ ક્યારેય તરછોડવો નહિ.

પોરવાડ સંદેશ
જુલાઈ ૨૦૨૧
અનુક્રમણિકા

ક્રમાંક	લેખશીર્ષક	લેખક/લેખિકા	પૃષ્ઠ
૧.	અગ્રલેખ : બાળક પ્રત્યેનો અભિગમ	શ્રીમતી નિરુપમા દીપક શાહ	૧
૨.	સાજનું અને આપણી જ્ઞાતિ	શ્રીમતી નિરંજના ધીરેન્દ્ર શાહ	૩
૩.	બાળવિભાગ :		
૧.	ખોટી પ્રશંસા (વાર્તા)	શ્રીમતી નિરુપમા દીપક શાહ	૫
૨.	વંદનીય છાત્રો (વાર્તા)	શ્રીમતી પ્રેરણા નલિનેશ દલાલ	૬
૩.	આશા અમર છે (વાર્તા)	શ્રીમતી વર્ષા શૌનક પટેલ	૭
૪.	શિશુ મુખેથી	શ્રીમતી નિરુપમા દીપક શાહ	૮
૪.	ગુઉઉઉ...મોર્નિંગ ડાર્લિંગ	શ્રીમતી સંગીતા જોશી તથા ડૉ. સુધીર મોહનલાલ શાહ	૯
૫.	દૂધ એટલે દૂધ (આરોગ્ય)	શ્રીમતી નિરુપમા દીપક શાહ	૧૭
૬.	તાવની વાત (આરોગ્ય)	શ્રીમતી છાયા મહેન્દ્ર શાહ	૧૯
૭.	યુવાનોની દ્વિધા અને ગીતા-૨ (ચિંતન)	સંકલન : શ્રીમતી જ્યોતિ અનુપ પરીખ	૨૧
૮.	કારગિલની એક અજાણી સત્ય ઘટના	શ્રીમતી વર્ષા શૌનક પટેલ	૨૩
૯.	સંતોષ એજ સુખી જીવનની ચાવી છે	શ્રી નૈનેષ વિનોદ શાહ	૨૭
૧૦.	પ્રભાતનાં પુષ્પો (કાવ્ય)	શ્રી પિનાકિન ધનસુખલાલ લાલસોદાગર	૨૯
૧૧.	વૃદ્ધાવસ્થામાં ખુમારી (લઘુ કથા)	શ્રીમતી લતા ઉમેશ મહેતા	૩૧
૧૨.	જીવનની બારાખડી (પુસ્તક પરિચય)	શ્રી રાજેશ ધનવંત શાહ	૩૬
૧૩.	ભારતનાં અચંબો પમાડે તેવાં ગામડાં (માહિતી)	શ્રીમતી ઉર્વશી અતુલ નાણાવટી	૪૦
૧૪.	બે કાવ્યો	શ્રીમતી છાયા મહેન્દ્ર શાહ	૪૩
૧૫.	શ્રીમતી જશુબેન નટવરલાલ શાહને શ્રદ્ધાંજલિ	શ્રીમતી નિરંજના ધીરેન્દ્ર શાહ	૪૪
૧૬.	“ચાલો, બધિરોને સાંભળતા કરીએ” (૧૪) (ગતાંકથી ચાલુ)	શ્રીમતી દેવાંગી પરાગ દલાલ તથા શ્રી અપૂર્વ દવે	૪૫
૧૭.	આપણા સમાચાર	તંત્રીમંડળ	૪૮

કોઈને મહેણું ક્યારેય નહિ મારો.

‘પોરવાડ સંદેશ’ વિશે
જાણો અને અનુભવો

પોરવાડ સંદેશનું આજીવન સભ્યપદ
ભારતમાં રૂ. ૫૦૦/-, પરદેશમાં રૂ. ૩૦૦૦/-

પોરવાડ સંદેશમાં અપાતા લેખો માટે નિયમો

૧. લેખો A4 સાઈઝ (૮।૧ ઈંચ x ૧૧ ઈંચ)ના લાઈનવાળા કાગળ પર જ લખેલા હોવા જોઈએ. લેખો પ્રેસમાં કોમ્પ્યુટરથી મોકલાતા હોવાથી આ સાઈઝ અનિવાર્ય છે. કાગળ આ સાઈઝથી નાનો કે મોટો હશે તો લેખ સ્વીકારાશે નહિ. આ સાઈઝના કાગળો સ્ટેશનરીની દુકાને મળે છે.
૨. લેખની ઝેરોક્ષ નકલ કે કાર્બન નકલ મોકલવી નહિ, પરંતુ મૂળ પ્રત જ મોકલવી. ઝેરોક્ષ કે કાર્બન નકલ હશે તો તે અસ્વીકારને પાત્ર થશે.
૩. લેખ સુવાચ્ય અક્ષરોમાં, કાગળની એક જ બાજુ અને બન્ને બાજુ સામાન્ય હાંસિયો રાખીને તથા લેખની ઉપર અને નીચે ૨ સે.મિ. જગા રાખીને લખેલો હોવો જોઈએ.
૪. લેખમાં અંગ્રેજી કે સંસ્કૃત લખાણ આવતું હોય તો તે બરાબર ચકાસીને જ લખવું. તેમાં ભૂલો ન રહે તે ખાસ જોવું.
૫. મૌલિક લેખો આવકાર્ય છે. કોઈ લેખ કે કાવ્યનો કોઈ ભાગ કોઈ પુસ્તક કે માસિકમાંથી લીધો હોય તો તે માટેની પરવાનગી લેવી જરૂરી છે. ફક્ત ‘સૌજન્યથી’ લખાય તે પૂરતું નથી. દરેક લેખની જવાબદારી લેખકની જ રહે છે.
૬. કોઈપણ લેખ સ્વીકારવો કે નહિ તે તંત્રીમંડળ નક્કી કરે છે. અતિ નિમ્ન કક્ષાના લેખોનો અસ્વીકાર પણ થાય. લેખ નહિ છપાવાનાં કારણો અપાતાં નથી.
૭. એક લેખ મોકલ્યા પછી જો ન છપાય તો તે ફરીથી મોકલવો નહિ.
૮. લેખો કે જાહેર ખબરો જ્ઞાતિવ્યક્તિ તરફથી જ સ્વીકારાશે. અન્ય જનોના લેખો કે જાહેર ખબરો નહિ સ્વીકારાય. દરેક લેખ મોકલનારને આ બધા નિયમો કડક રીતે અનુસરવા વિનંતી છે.

- તંત્રીમંડળ

નકારાત્મક પ્રકૃતિના માણસોને મળવાનું ટાળો.

અગ્રભેષ બાળક પ્રત્યેનો અભિગમ

- શ્રીમતી નિરુપમા દીપક શાહ, ચિંચણ -

શ્રીકૃષ્ણસ્તુતિ

કૃષ્ણો રક્ષતુ નો જગત્ત્રયગુરુઃ કૃષ્ણં નમસ્યામ્યહમ્ ।

કૃષ્ણોનામરશત્રવો વિનિહતાઃ કૃષ્ણાય તસ્યૈ નમઃ ॥

કૃષ્ણાદેવ સમુત્થિતં જગદિદં કૃષ્ણસ્ય દાસોઽસ્મ્યહમ્ ।

કૃષ્ણે તિષ્ઠતિ સર્વમેતદખિલં હે કૃષ્ણ રક્ષસ્વ મામ્ ॥

ત્રણે જગતના ગુરુ શ્રીકૃષ્ણ અમારું રક્ષણ કરો. કૃષ્ણને હું નમસ્કાર કરું છું. દેવોના શત્રુઓનો જે કૃષ્ણથી સંહાર થયો છે તે કૃષ્ણને નમસ્કાર. કૃષ્ણથી જ આ જગત ઉત્પન્ન થયું છે. હું કૃષ્ણનો દાસ છું. કૃષ્ણમાં જ આ સર્વ રહેલું છે. હે કૃષ્ણ મારું રક્ષણ કરો.

✱

નાનું બાળક અને એનું મીઠું નિર્દોષ હાસ્ય. આ જોઈને ઘરના લોકોનો થાક ઊતરી જાય. લગભગ દરેકને બાળકની કિલકારી અને પક્ષીનો કલરવ માણવા ગમે છે.

આજનું બાળક આવતી કાલનો નાગરિક છે. સારો અને સંસ્કૃત નાગરિક કાળક્રમે આવતી કાલનો સુસજ્જ માણસ બને છે અને સમાજ, ગામ તથા દેશના ઘડતરમાં પાયાની ઈંટ બનતો જાય છે. આવો નાગરિક તંદુરસ્ત વલય ફેલાવતો જાય છે.

દરેક બાળકનું આગમન કોરી પાટી જેવું હોય છે. તેના ઉછેરમાં સમય, સંજોગ, માબાપની માનસિકતા અને બીજા અનુકૂળ કે પ્રતિકૂળ સંજોગો ઘણો ભાવ ભજવે છે. આ દરેક ઘટકની અસર હેઠળ મોટા થતા જતા બાળકનો તેના જીવન પ્રત્યેનો અભિગમ કેળવાતો જાય છે.

બાળક મોટું થતું જાય તેમ તેમ તેના વર્તન દ્વારા એ ફલિત થતું જાય છે કે તેને હકારાત્મક કે નકારાત્મક અભિગમની કેળવણી મળી રહી છે.

૩-૪ વર્ષ ઘરના વાતાવરણમાં રહ્યા બાદ બાળક શાળાએ જાય છે. ત્યાં પણ શિક્ષકોનો અભિગમ, સાથે ભણતાં બાળકોનું બેકગ્રાઉન્ડ, શાળાનું

મિત્રતામાં પણ પાત્રતા જોઈએ.

વાતાવરણ, શાળાના વાસ્તુ, વગેરેની ઘણી બધી અસર બાળક પર પડે છે. બાળક જો આનંદથી શાળાએ જાય, નવું નવું શીખવામાં ઉત્સાહ બતાવે, તો તેના પરથી હકારાત્મક વાતાવરણનો ખ્યાલ આવે છે.

બાળક મોટું થતું જાય છે. વધતી વય સાથે મોટા ભાગની વ્યક્તિમાં ત્રણ પ્રકારના અભિગમ જોવા મળે છે : પોતાની જાત પ્રત્યેનો અભિગમ, સમાજ અને તેની ગતિવિધિ પ્રત્યેનો અભિગમ અને સમગ્ર જીવન પ્રત્યેનો અભિગમ.

હકારાત્મક વાતાવરણમાં ઉછેરેલ બાળક સ્વમાની અને આત્મશ્રદ્ધાથી ભરપૂર હોય છે. તે સમાજની વ્યક્તિઓમાં સારપ જોતાં શીખે છે અને તેના જીવનમાં પણ ભરપૂર ઉત્સાહ અને ઊર્જા ભરેલાં જણાય છે. નકારાત્મક વાતાવરણમાં ઉછેરેલા બાળકમાં બધું જ આનાથી વિપરિત હોય છે.

તો મિત્રો, બાળઉછેર એક મુશ્કેલ અને ધીરજ માગી લેતું કાર્ય છે. મા-બાપ બનવાની માનસિક તૈયારી સાથે જ બાળકનું અવતરણ કરાવવું જોઈએ.

અતિ લાડ નહીં, અતિ તાડ નહીં, મધ્યમ માર્ગ સાથે, વ્યાવહારિક પરંપરા સાથે બાળઉછેર થવો યોગ્ય છે.

સર્વાંગીણ સકારાત્મકતા શુભ અને પવિત્ર અસરોને ખેંચી લાવવાનું ચુંબકીય બળ છે. મુશ્કેલીની પળોમાં તે વિપદા સામે ઝીક ઝીલવાનું કૌવત બક્ષે છે, કસોટીની નાજુક પળોમાં સંજોગો સામે ઝૂકી ન જવાનું બળ આપે છે.

દરેક રેસમાં, પરીક્ષામાં જીતે જ એવું ઈચ્છતા બાળક અને વાલીએ જો તે હારી જાય તો શું ? હાર સ્વીકારતા અને પચાવતા પણ શીખવવું જોઈએ. ઉચ્ચ સાહિત્યનું વાંચન-મનન બાળકના જીવન ઘડતરમાં મહત્વનો ફાળો આપે છે.

લાઓત્સેના શબ્દોમાં

માણસ જન્મે છે ત્યારે સુકોમળ અને લવચીક હોય છે.

માણસ મરે છે ત્યારે તંગ અને શિથિલ થઈ જાય છે.

છોડ ઊગે ત્યારે નાજુક અને કુમળો હોય છે.

વૃક્ષ મરે ત્યારે સુકું અને બટકણું થઈ જાય છે.

કુમાશ અને નરમાશ જીવનને ગતિ આપે છે. નકારાત્મકતા જીવનને કુંઠિત કરે છે.

આપણે સૌ ખુલ્લા મનથી જીવન જીવીને શુભ તરફ આગળ વધતા રહીએ એજ અભ્યર્થના.

અન્ન મળે ત્યાં મન મળે.

સાજનું અને આપણી જ્ઞાતિ

- શ્રીમતી નિરંજના ધીરેન્દ્ર શાહ, મુંબઈ -

આપણા સાજનાની સ્થાપના લગભગ ૧૯૦૦-૧૯૦૧ની આસપાસ થઈ. આપણા સમાજનું સંગઠન બની રહે અને સામાજિક વર્ચસ્વ રહે એ હેતુથી વડીલોએ સાજનાની સ્થાપના કરી હતી. આપણા સમાજનું સંગઠન અને વ્યવસ્થા સારી રીતે ટકી રહે એ હેતુથી વડીલોએ 'શ્રી ચિંચણ-તારાપુર ઘોઘારી દશા પોરવાડ વૈષ્ણવ વણિક સાજનું' નામની સંસ્થા બનાવી. તે માટે સુવ્યવસ્થિત બંધારણનું ઘડતર કરી કાયમી સ્વરૂપ આપ્યું. આ બંધારણમાં વખતોવખત સૂચના અનુસાર ફેરફાર કરાતા ગયા અને રિવાજો બદલાતા રહ્યા. બદલાતા સમય અને અગાઉના ધારાધોરણ ધ્યાનમાં રાખીને ૨૬-૮-૨૦૦૧માં નવું બંધારણ બનાવવામાં આવ્યું. આપણે સૌ આ સાજનાના સભ્યો છીએ. સભ્ય થવા માટે આજીવન સભ્ય ફી ૧૦૦ રૂપિયા રાખવામાં આવી છે. આપણા સૌની ફરજ છે કે આપણે સૌએ સભ્ય થઈ જવું જોઈએ. મોટાભાગના લોકો સાજનાના સભ્ય છે પણ ઘણા લોકો હજુ સુધી સભ્ય થયા નથી. જો જ્ઞાતિનું સંગઠન રાખવું હોય અને જ્ઞાતિ માટે સારાં કાર્યો કરવાં હોય તો સૌએ સભ્ય થવું જોઈએ. મારી જેઓ સભ્ય નથી તે સૌને નમ્ર વિનંતી છે કે સભ્ય થઈને મેમ્બરશિપ નંબર મેળવવો, જેથી તમને અને તમારા વંશજોને જ્ઞાતિમાંથી મળતા લાભો મળતા રહે. આવનારી પુત્રવધૂને પણ સભ્ય બનાવવાની જવાબદારી આપણી છે એમ સમજી તેને પણ સભ્ય બનાવો. પરણીને જતી દીકરીઓને સમાજ શું મદદ કરી શકે તેનો વિચાર કરવો.

આ સાથે સભ્ય થવાના ફાયદા જણાવું છું :

- આપણી આગવી ઓળખ મળે.
- કોલેજના એડમિશન વખતે જ્ઞાતિનું સર્ટિફિકેટ માગે છે. તે જ્ઞાતિના સભાસદને જ અપાય છે.

પ્રત્યેક દિવસ એક નવો પડકાર છે.

- જ્ઞાતિ સામાજિક, વ્યાવહારિક, આર્થિક, શૈક્ષણિક અને તબીબી સહાય કરે છે.

આપણી આવનારી પેઢી આપણને પૂછશે કે આપણું મૂળ શું તો શું જવાબ આપીશું ?

કોઈ પણ સારું સામાજિક કાર્ય કરવું હોય તો જ્ઞાતિ-સંગઠન જરૂરી છે.

આપણી જ્ઞાતિ પાસે સ્થાવર-જંગમ મિલકત છે તેનો ઉપયોગ તમે સભ્ય હો તો જ કરી શકશો. આ સિવાય પણ ઘણા બધા ફાયદાઓ છે. માટે હું આપ સૌને જ્ઞાતિના સભ્ય થઈને જ્ઞાતિને સદ્ધર કરવા નમ્ર વિનંતી કરું છું. આ વિષયમાં કંઈ પણ વધુ જાણકારી જોઈએ તો મારો સંપર્ક કરવો.

નિરંજના ધીરેન્દ્ર શાહ, મુંબઈ, મો.ફોન નં. ૯૮૭૦૦૬૫૬૬૧.

એક સમારંભમાં એક યુવાનને એના એક શિક્ષક મળી ગયા. પોતાની ઓળખ આપતાં યુવાને કહ્યું, 'સર, હું ચોથા ધોરણમાં આપના ક્લાસમાં ભણતો હતો. મેં એક વિદ્યાર્થીની ઘડિયાળ ચોરી હતી.' આમ છતાં શિક્ષક એને ઓળખી શક્યા નહીં, એટલે યુવાને કહ્યું, 'ચોરીની ફરિયાદ સાંભળતાં જ આપે તમામ વિદ્યાર્થીને આંખો બંધ કરાવી ભીંત સામે ચહેરો રાખીને હરોળમાં ઊભા રાખ્યા ને ખિસ્સાં તપાસવાનું શરૂ કર્યું. પછી મારા ખિસ્સામાંથી તમે એ ઘડિયાળ પકડી પાડી. એ પછી પેલો વિદ્યાર્થી તો રાજી થઈ ગયો પણ હું ડરી ગયો કે હવે હું ચોર તરીકે બદનામ થઈ જઈશ. જો કે તમે મારું નામ ઉચ્ચાર્યું પણ નહીં. એટલું જ નહીં, પરંતુ હું એ શાળામાં ભણ્યો ત્યાં સુધી તમે કે કોઈએ એ ઘડિયાળની ચોરી વિશે મને કશું જ પૂછ્યું કે કહ્યું જ નહીં. આમ મેં ભૂલ કરી હતી, છતાં છેક સુધી તમે મારું ગૌરવ જાળવી રાખ્યું.' શિક્ષકે જવાબ આપ્યો, 'એ દિવસે ઘડિયાળ કોણે ચોરી હતી એ મને ખબર જ નથી, કારણ કે તમારા બધાનાં ખિસ્સાં તપાસતી વખતે મેં પણ આંખો બંધ રાખેલી !'

કોઈનું રક્ષણ કરીને એને શરમમાં મૂકવા કરતાં સુધરવાની તક આપવી, આવું શિક્ષણ એ ઉચ્ચ કક્ષાનું શિક્ષણ છે.

દરેક ધર્મનો અંતિમ હેતુ છે શાંતિ અને પ્રેમ.

બાબવિભાગ

૧. ખોટી પ્રશંસા

એક રાજાને તીરંદાજીનો ઘણો શોખ. જોકે તે પંદર કિલોગ્રામથી વધારે વજનવાળું ધનુષ્ય ઊંચકીને તાકી શકતો નહોતો, છતાંય તે પોતાની જાતને બાહોશ અને ધુરંધર બાણાવળી માનતો હતો.

એક દિવસ એણે પોતાના એક સેનાપતિને શરત માટે બોલાવ્યો. સેનાપતિએ એવો દેખાવ કર્યો, જાણે એ ધનુષ્ય ખેંચવા માટે તનતોડ પ્રયત્ન કરી રહ્યો છે, છતાં તેનાથી એ ધનુષ્ય માત્ર અડધા સુધી જ ખેંચાઈ શકાયું. તેણે ધનુષ્ય પડતું મૂક્યું અને રાજાને કહ્યું, આ ધનુષ્યનું વજન ઓછામાં ઓછું ૪૫ થી ૫૦ કિલો હશે. આવા ધનુષ્યને તાણીને તાકવાનું કામ તો આપના જેવા બાહોશ તીરંદાજીનું જ !

આ સાંભળીને રાજા હરખાઈને ફુલાયો. એણે બીજા બે-ત્રણ સેનાપતિઓને બોલાવ્યા. એ લોકોએ પણ આવો જ ખોટો દેખાવ કર્યો.

આમ, જોકે એ રાજા માત્ર પંદર કિલોવાળું ધનુષ્ય જ પોતાના જીવનની છેલ્લી ક્ષણ સુધી વાપરતો રહ્યો, છતાં મનમાં ફુલાઈને સમજતો જ રહ્યો કે પોતે ૪૫ કિલોથી વધારે વજનવાળું ધનુષ્ય ઊંચકવાને સક્ષમ છે.

આમ મિથ્યા પ્રશંસાથી એનો વિકાસ આગળ વધતો અટકી ગયો. એનું સાચું જ્ઞાન ઢંકાઈ જવા પામ્યું. તે ખોટી વાતને સાચી માનતો થઈ ગયો.

ખોટી પ્રશંસા મનુષ્યની પ્રગતિ થતી અટકાવે છે.

– શ્રીમતી નિરુપમા દીપક શાહ, ચિંચણ

ભૂલ કેવી રીતે થઈ એના કરતાં તે કેવી રીતે સુધારવી એ વિચારવું જોઈએ.

૨. વંદનીય છાત્રો

એક બહેન સંધ્યાકાળે ભીડને ચીરતાં ખૂબ જ ઉતાવળે પોતાના ઘરે જઈ રહ્યાં હતાં. ત્યાં તેમની નજર એક ગરીબ ભિખારણ પર પડી. પરંતુ ઉતાવળ હોવાથી આગળ નીકળી ગયાં. અચાનક જ તેમના પગ અટકી ગયા અને પાછા વળી એ ભિખારણ પાસે પહોંચીને ધ્યાનથી જોવા લાગ્યાં. ચહેરો પરિચિત લાગતાં, પ્રેમથી તેનું નામ પૂછતાં, તેમણે પોતાનું નામ જણાવ્યું. નામ સાંભળતાં જ એ બહેન ધ્રૂસકે ધ્રૂસકે રડી પડ્યાં. આ તો એમનાં પથદર્શક ગણિતનાં શિક્ષિકા જ હતાં, જે બીજા અનેક વિદ્યાર્થીઓનાં પણ પ્રેરણાસ્ત્રોત હતાં. તેમની આવી દયનીય હાલત ! તે બહેન એમને પોતાના ઘરે લાવ્યાં. સ્નાન કરાવી, નવાં કપડાં પહેરાવી, વાતો કરતાં દિલ હલાવી દે તેવી વાત જાણવા મળી.

પતિના મૃત્યુ પછી ૩-૩ દીકરાઓ હોવા છતાં કોઈ પણ સાથે રાખવા તૈયાર તો નહોતું, પણ એક ટંકનું ભોજન પણ કોઈ આપતું નહોતું. ઉપરાંત મા-બાપનું ઘર વેચી તેના ત્રણ ભાગ કરી પૈસા વહેંચી લીધા અને વિધવા માને રસ્તે રજળતી કરી દીધી. કોઈ આવક કે આધાર ન રહેતાં તેમની આ દશા થઈ.

આ બધું સાંભળીને એ બહેને બધા મિત્રોને ફટાફટ ફોન કર્યા, જેથી ૨૪ કલાકમાં તો ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થીઓ પોતાનાં આદરણીય શિક્ષિકા માટે ભેગા થયા અને એક અઠવાડિયામાં જ પોતાની ગુરુદક્ષિણાની લાજ સચવાય એ રીતે પૈસા ભેગા કરી તેમાંથી એક સુંદર મજાનું ઘર ખરીદ્યું અને છ મહિના ચાલે તેટલું અનાજ અને એક ચોક્કસ રકમ પોતાના ગુરુજીને મળે તેવી વ્યવસ્થા કરી.

કેરળના મલ્લાપુરમ નામના નાના એવા ગામની વાસ્તવમાં બનેલી આ સત્ય ઘટના છે.

વંદન છે આવા છાત્રોને !

– શ્રીમતી પ્રેરણા નલિનેશ દલાલ, મલાડ

જીભને કાબૂમાં રાખવી એ માનવીનો સર્વોત્તમ ગુણ છે.

૩. આશા અમર છે

એકવાર એક રાજાએ બે ગુનેગારોને મોતની સજા ફરમાવી. તેમાંથી એકને ખબર હતી કે રાજાને પોતાના ઘોડા પ્રત્યે બહુજ લગાવ છે. તેણે રાજાને કહ્યું કે જો રાજા તેમને એક વર્ષ માટે જીવનદાન આપે તો તેઓ બંને એવી વિદ્યા જાણે છે કે રાજાના ઘોડાને ઊડતો કરી દેશે. આ વાત સાંભળીને રાજા તો ખુશ થઈ ગયો. તેને વિચાર આવ્યો કે અરે વાહ ! તે દુનિયાના એક માત્ર ઊડાન ઘોડાની સવારી કરી શકશે. પોતાના પવનવેગી ઘોડા પર અદ્ધર ઊડીને આકાશના અદ્ભુત રંગોને માણતાં માણતાં નીચેની પૃથ્વીનાં રમણીય દશ્યો પણ નિહાળી શકશે. રાજાએ બંને કેદીને જીવનદાન આપ્યું.

બીજા કેદીએ તેના મિત્રને દૂર લઈ જઈને સહેજ અવિશ્વાસથી કહ્યું કે તું જાણે છે કે કોઈ પણ ઘોડો ઊડી શકે નહીં. તે આવી ગાંડા જેવી વાત વિચારી જ શી રીતે ? તું આપણું મૃત્યુ એક વર્ષ માટે ટાળી રહ્યો છે.

પ્રથમ કેદીએ કહ્યું કે એવી વાત નથી. મેં આપણને સ્વતંત્રતાના ચાર મોકા આપ્યા છે :

(૧) રાજા એક વર્ષમાં મૃત્યુ પામી શકે છે.

(૨) કદાચ એક વર્ષમાં ઘોડાનું મૃત્યુ થઈ શકે.

(૩) આપણે બંને કે આપણા બેમાંથી કોઈ એક મૃત્યુ પામે એવું પણ બની શકે.

(૪) એવી શક્યતા પણ છે કે કદાચ કોઈ ચમત્કારી સાધુ પાસે ઉડ્યનશાસ્ત્રની વિદ્યા શીખીને આપણે ઘોડાને ઊડતા શીખવી શકીએ !

સાથી મિત્ર હસ્યો. થોડીવાર પછી તે એક હાથમાં ઘોડાની લગામ અને બીજામાં પોતાના હોંશિયાર અને આશાવાદી મિત્રનો હાથ પકડી ચાલવા માંડ્યો.

ખરાબમાં ખરાબ પરિસ્થિતિમાં પણ આશા છોડવી જોઈએ નહીં.

– શ્રીમતી વર્ષા શૌનક પટેલ, બોરીવલી

ધર્મ-અધર્મની ઓળખ બુદ્ધિ દ્વારા જ થઈ શકે.

૪. શિશુમુખેથી

ઈ.સ. ૨૦૨૧ના વર્ષની શરૂઆત હતી. કીર્તિભાઈ અને અલ્પાબેન ચિંચણની પોતાની દુકાનમાં સાથે કામ કરતાં કરતાં વાતો કરતાં હતાં. કીર્તિભાઈથી વાતવાતમાં બોલાઈ ગયું, ‘૨૦૨૦નું વર્ષ કેટલું ખરાબ હતું?’

આ વાક્ય સાંભળીને થોડે દૂર દુકાનમાં જ ક્રાફ્ટ (craft)ની કંઈક પ્રવૃત્તિ કરતો નાનકડો રીતેશ (કીર્તિભાઈ અને અલ્પાબેનનો સુપુત્ર) પોતાની પ્રવૃત્તિ થંભાવીને બાળ સહજ ભાવે બોલ્યો, ‘‘પપ્પા, એમ કેમ બોલો છો ? ૨૦૨૦નું વર્ષ આપણા માટે તો બહુ સારું રહ્યું. આપણે નવી દુકાન અને નવું ઘર બનાવ્યાં. આપણે સૌ સાથે રહ્યાં અને સલામત રહ્યાં. ઘરમાં ગરમ ગરમ જમવાનો આનંદ લીધો.’’

પોતાના બાળકની હકારાત્મક દૃષ્ટિથી બન્ને માબાપ આનંદના અનુભવ સાથે અવાક થઈ ગયાં !

(ચિ. રીતેશ ચિંચણસ્થિત શ્રીમતી સરોજબેન અને સ્વ. વિજયભાઈ અમૃતલાલ પારેબનો પૌત્ર છે. તે ધોરણ ૬માં બોઈસરની શાળામાં અભ્યાસ કરે છે.)

આ કીર્તિભાઈના સ્વમુખે સાંભળેલી બીના છે.

– શ્રીમતી નિરુપમા દીપક શાહ, ચિંચણ

પત્નીએ પતિને પૂછ્યું કે જ્યારે આપણાં નવાં નવાં લગ્ન થયાં હતાં ત્યારે તમે તો મને ખૂબ સરસ નામો, જેવાં કે મારી રસમલાઈ, મારી રબડી, મારી બરફી, મારી કાજુકતરી વગેરેથી બોલાવતા હતા. તો હવે કેમ નથી બોલાવતા ? પતિએ જવાબ આપ્યો કે દૂધની મીઠાઈઓ આખરે કેટલા દિવસ સુધી તાજી રહે ?

સુખ જ્યાં મળે, ત્યાં બધાના વિચાર દે, પ્રભુ !

ગુઉઉઉ...ઠ મોર્નિંગ, ડાર્નિંગ

- શ્રીમતી સંગીતા બેશી તથા

ડો. સુધીર મોહનલાલ શાહ, વાલકેશ્વર -

સંગીતા : સુધીર....ગુઉઉઉઉઠ મોર્નિંગ... ઊઠ, નવ વાગી ગયા... આ શું ? '૧૦૧ મહાન વ્યક્તિઓનાં જીવનચરિત્રો' ! કાલે રાત્રે તું આ વાંચતો હતો ?

સુધીર : ગુઉઉઉઠ મોર્નિંગ... લાવ, ક્યાં છે મારો ચાનો કપ ?

સંગીતા : ચા પછી. પહેલાં ઊઠ, બ્રશ કર અને મારા સવાલનો જવાબ આપ. આ ૧૦૧માંથી કયા મહાન પુરુષના જીવન વિષે તું ખાં ખાં ખોળા કરતો હતો ?

સુધીર : સંગી, તને ખબર છે વિશ્વમાં કેવા કેવા મહાન પુરુષો થઈ ગયા છે ?

સંગીતા : તું વિશ્વની વાત કરે છે ? સુધીર આપણા દેશમાં, શહેરમાં, જ્ઞાતિમાં, અરે આપણા કુટુંબમાં કેટકેટલી મહાન વ્યક્તિઓ છે ! પણ 'ઘર કી મુરઘી દાલ બરાબર' એ મુજબ આપણે એ બધાને ઓળખતા જ નથી !

સુધીર : તારી વાત સાચી છે સંગી. આર.કે.વાડીમાં અમારી બાજુની રૂમમાં રહેતા નટવરકાકા અને શારદાકાકીની દીકરી, વિજય શ્રોફની પત્ની નીલમ, એણે આપણી જ્ઞાતિ માટે, ચિંચણના મંદિર માટે, કેટલું બધું કામ કર્યું છે અને કરે રાખે છે !

સંગીતા : હા સુધીર, નીલમબેન ખૂબ જ સેવાભાવી છે. ભાટિયા હોસ્પિટલમાં હતાં ત્યારે આપણા ન્યાતીલાઓને એમણે ખૂબ જ સહાય કરી હતી.

સુધીર : અને આપણી જ્ઞાતિના સૌ પ્રથમ ઓલ ઇન્ડિયાના નોટરી, એડવોકેટ ધીરેન્દ્ર હરિલાલ શાહનાં પત્ની નિરંજનાબેને પણ બોમ્બે હોસ્પિટલમાં

જેનું ચિત્ત ચંચળ, તેને વળી કાર્યસિદ્ધિ કેવી ?

હતાં ત્યારે આપણા જ્ઞાતિજનોની ખૂબ ખૂબ મદદ કરી છે. હું પોતે એકવાર વર્ટીગોનો શિકાર બન્યો હતો ત્યારે નિરંજનાભાભી થકી જ મને બોમ્બે હોસ્પિટલમાં તાબડતોબ સારવાર મળી હતી. લગ્ન પછી આઠ વર્ષ સુધી રૂપા ગર્ભવતી નહોતી બની ત્યારે નિરંજનાભાભીએ ડોક્ટર બોમસી વાડિયાની ઓળખાણ કરાવી, રૂપાએ એમની ટ્રીટમેન્ટ લીધી અને આશિતનો જન્મ થયો.

સંગીતા : હા, અને નિરંજનાભાભીએ 'આશિષ' મંડળ સ્થાપ્યું છે. ઓનલાઈન વંશાવલી તૈયારી કરી છે. દર વર્ષે ખૂબ જ જહેમત લઈને ન્યાતીલાઓ માટે તેઓ સુંદર મેળાવડાનું આયોજન કરે છે.

સુધીર : ખરેખર સંગીતા આપણી જ્ઞાતિમાં એવી કેટલીય વ્યક્તિઓ છે જેમણે પુષ્કળ સિદ્ધિઓ હાંસલ કરી છે અને જ્ઞાતિની તેમ જ સમાજની ખૂબ સેવા કરી છે.

સંગીતા : બીજાઓની વાત શા માટે કરે છે સુધીર ? તારા દાદાજી એટલે કે મારા દાદાસસરા, નથુભાઈ ગોકુળદાસ શાહ, મહાન પુરુષ નહોતા ?

સુધીર : મહાન પુરુષ ? અરે મારા દાદાજી તો... વાત જ જવા દે. એમનું તો ચિંચણમાં પૂતળું ઊભું કરવું જોઈએ. એમણે શૂન્યમાંથી સર્જન કર્યું. પોતે આગળ આવ્યા એટલું જ નહીં પોતાના ભાઈઓને પણ આગળ લાવ્યા. આપણી જ્ઞાતિ માટે ખૂબ ખૂબ કાર્ય કર્યું. મુંબઈમાં 'આર.કે. વાડી'માં બીજો-ત્રીજો માળ એમનો અને એમના ભાઈઓનો. બાજુની ગલીમાં 'કૃષ્ણભાગ'માં પેટી એટલે કે ઓફિસ. ગ્રાન્ટરોડ પુલની નીચે અને સ્લેટર રોડ ઉપર ગોડાઉનો. રે રોડ ઉપર લાકડાની મિલ અને વખાર. માટુંગામાં મુખ્ય રસ્તા ઉપર 'માટુંગા મેન્શન' નામનું મોટું મકાન. પૂનામાં 'ધ વેસ્ટર્ન ઇન્ડિયા ટિમ્બર ટ્રેડિંગ કંપની' નામની જબરજસ્ત મોટી લાકડાની મિલ. બાજુના 'કીર્તિકર બંગલા'માં સાત રૂમનો ફ્લેટ. બિલડરોમાં આગળ પડતા. મુંબઈ તેમ જ પૂનામાં સુંદર મકાનો અને બંગલાઓ બાંધ્યાં. ચિંચણમાં ત્રણ મજલાનું મકાન. દેદાળામાં સુંદર મજાનો બગીચો અને કુવારા સાથેનો ફેન્ચ

નમતો કોસ કૂવો ઉલેચી નાખે.

ઢબનો બંગલો, વાડી, કંઈ કેટલીય જમીન. આ બધું એમણે એકલા હાથે ઊભું કર્યું. આપણી નાતમાં સૌપ્રથમ નથ્યુદાદાએ જ એમના ખર્ચે એમના ભાઈના છોકરાને વધુ ભણવા માટે અમેરિકા મોકલ્યો. ન્યાતમાં કોઈને પણ મુંબઈ આવવું હોય તો અમારું ઘર ખુલ્લું રહેતું. ન્યાતના ટ્રસ્ટના તેઓ ટ્રસ્ટી. દાદાજી એક મહાન વ્યક્તિ હતા. અમે ગોકુળપુરીના બધા જ સભ્યો એમને પૂજાએ છીએ.

સંગીતા : સુધીર, તારા મદનકાકા સ્વતંત્રતાની લડતમાં જોડાયા હતા અને જેલમાં ગયા હતા, એ વાત સાચી ?

સુધીર : સો ટકા સાચી. મદનકાકાએ આઝાદીની ચળવળમાં સક્રિય ભાગ લીધો હતો. સંગીતા તને ખબર છે, આ રાજેશ જે ‘ઉત્સવ ગ્રૂપ’ ચલાવે છે એની સ્થાપના મારા ધનસુખ એટલે કે ધનવતકાકાએ કરી હતી.

સંગીતા : અચ્છા ! તો ‘ઉત્સવ ગ્રૂપ’ ધનસુખકાકાએ શરૂ કર્યું હતું ! રાજુએ એને સારી રીતે આગળ ધપાવ્યું છે. એણે આયોજેલ દુબઈ, સિંગાપુર અને મલેશિયાની ટૂરો ખૂબ જ આનંદદાયક અને કોસ્ટમાં પણ વ્યાજબી હતી.

સુધીર : ધનસુખકાકા અને મારા પિતરાઈ ભાઈ શશીકાંત જગજીવનદાસ શાહે જ ગાયક મહેન્દ્ર કપૂર અને મારી ક્લાયન્ટ એક્ટ્રેસ નૂતનની નાઈટ આયોજવાનું શરૂ કર્યું હતું.

સંગીતા : અને એક એક્ટ્રેસ તરીકે મને ખબર છે કે ગુજરાતી નાટકોને સૌપ્રથમ અમેરિકા, ઈંગ્લેન્ડ, આફ્રિકા, આમ પરદેશમાં ભજવવા શશીકાંતભાઈ જ લઈ ગયા હતા.

સુધીર : હા, એ મધુભાભી પરદેશમાં ભજવાતાં નાટકોમાં એકિંટગ પણ કરતાં હતાં !

સંગીતા : એમ ?

સુધીર : હા, અને આપણી જ્ઞાતિના મદનલાલ શાહ સ્મોલકોલ કોર્ટના જજ હતા.

વાસ્તવિકતાનો સ્વીકાર સુખી જીવનની ચાવી છે.

સંગીતા : હા, હા, અને તીનબત્તી ઉપર આપણી બાજુમાં રહેતા અરવિંદભાઈ સિટી સિવિલ કોર્ટના જજ હતા.

સુધીર : આપણી જ્ઞાતિના વ્રજલાલ પારેખ મેજિસ્ટ્રેટ હતા. આપણી ઓફિસની બાજુના ‘હામમ હાઉસ’માં જેમની ઓફિસ છે એ નવીનભાઈ વીમાદલાલ બહુ જ જાણીતા એક્ટરોના એડવોકેટ છે. એમણે ચિંચણના મંદિર માટે પણ ઘણું ઘણું કાર્ય કર્યું છે.

સંગીતા : એમના દીકરા સંદીપે તો દુબઈમાં લો ઓફિસ ખોલી છે.

સુધીર : સંગી, યાદ કરવા બેસીએ ને તો આપણી જ્ઞાતિના લોકોએ આવું આવું ઘણું કર્યું છે. ઘણી સિદ્ધિઓ મેળવી છે. તને ખબર છે સોલિસિટરની પરીક્ષા કેટલી કઠણ હોય છે ?

સંગીતા : હા, એટલે તો તું એમાં નાપાસ થયો હતો.

સુધીર : મારી વાત જવા દે. આપણી જ્ઞાતિના પ્રવીણ મર્યન્ટે વારંવાર નાપાસ થવા છતાં પ્રયત્નો ચાલુ રાખ્યા હતા અને અંતે સોલિસિટર બન્યા હતા. ‘કરતા જાળ કરોળિયા’ આ કહેવત એમણે સાચી પાડી હતી. નિષ્ફળતા છતાં પ્રયત્નો છોડ્યા નહોતા અને અંતે સફળતા મેળવી હતી. એમણે તો સોલિસિટરો અને એડવોકેટો માટે ચીનની ટૂરનું પણ આયોજન કર્યું હતું. હું એમાં ગયો હતો. જેમની જોડે હું અનેકવાર તીનપત્તી રમ્યો છું અને હાર્યો છું એ આપણી જ્ઞાતિના જગદીશ મહેતા પણ સોલિસિટર હતા અને ‘ભાઈશંકર કાંગા’ જેવી પ્રખ્યાત કંપનીમાં ભાગીદાર હતા.

સંગીતા : સુધીર, આપણે ચિંચણ ગયા હતા ત્યારે ત્યાંની સ્કૂલમાં રજનીકાંતભાઈ શ્રોફને મળ્યા હતા. એમના વિષે લોકોએ સુંદર લેખો લખ્યા છે. એનો સંગ્રહ ‘સમાજ અભિયંતા’ એમણે આપણને ભેટ આપ્યો છે.

સુધીર : હા, હા, સંગીતા, રજનીકાંતભાઈ તો બહુ જ મોટા સોશિયલ વર્કર છે. ચિંચણની સ્કૂલ, ચિંચણ ગામ અને આપણી જ્ઞાતિ માટે એમણે માન્યામાં ન આવે એવાં ખૂબ જ સારાં કાર્યો કર્યા છે.

દરેક સંબંધને નિખાલસતાથી નિભાવો.

સંગીતા : સુધીર, આપણા દીકરા આશિતે પણ ખૂબ જ પ્રગતિ કરી છે.

સુધીર : પ્રગતિ ? આશિત ભારતની સૌથી મોટી લો ફર્મ જે. સાગરનો પાર્ટનર છે. એનો દીકરો મારો પૌત્ર જેહાન, આજે ૧૪ વર્ષની ઉંમરે પિયાનો ખૂબ જ સુંદર વગાડે છે. ગાય છે પણ ખૂબ જ સારું. ગાવા માટે એને ખાસ જીનિવામાં આમંત્રવામાં આવ્યો હતો !

સંગીતા : સુધીર, એમ તો તેં પણ કંઈ ઓછી નામના નથી મેળવી. પચ્ચીસ વર્ષની ધીકતી પ્રેક્ટિસ છોડીને ઈમિગ્રેશનની પ્રેક્ટિસ કરવા લાગ્યો. ૭૧મા વર્ષે ડોક્ટરેટની ડિગ્રી મેળવી. સ્થળાંતરનો એક નવો સિંદ્રાંત ‘ધ થિયરી ઓફ લેજસ્લેટિવ રિસ્ટ્રેન્ટ’ પ્રસ્થાપિત કર્યો. ઈમિગ્રેશન વિષે ચાલીસથી વધુ પુસ્તકો લખ્યાં. સાતસોથી વધુ સેમિનારો આયોજ્યા અને સંબોધ્યા. વર્લ્ડ ટ્રેડ સેન્ટર, ન્યૂયોર્કમાં ભાષણ આપ્યું. બાર વર્ષ સુધી ‘ઈકોનોમિક ટાઈમ્સ’ના વાચકોના અમેરિકાના ઈમિગ્રેશનને લગતા પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપ્યા. એટલા જ કે એનાથી વધુ વર્ષો ‘ઈમિગ્રેશન ટાઈમ્સ’, ‘વ્યાપાર’, ‘મુંબઈ સમાચાર’, ‘જન્મભૂમિ-પ્રવાસી’, ‘દિવ્ય ભાસ્કર’, ‘સંદેશ’, ‘ગુજરાત મિત્ર’, ‘ચિત્રલેખા’, ‘અભિયાન’માં નિયમિતરૂપે વિજાને લગતા લેખો લખ્યા. ઍસી કળાકારોના વિજાને લગતા ઈન્ટરવ્યૂ લીધા. સેંકડો ભારતીયોનાં અમેરિકન સ્વપ્નાં પૂરાં કર્યાં. લોકો તને ‘વિજાના ડોક્ટર’ તરીકે ઓળખે છે. દેશપરદેશથી તારી સલાહ લેવા લોકો આવે છે. તેં નવલકથાઓ અને પ્રવાસવર્ણનો લખ્યાં છે. સિત્તેર જેટલા વેબર એપિસોડ લખ્યા છે. એ બધાની ફિલ્મ ઉતારી ‘યૂ ટ્યુબ’ ઉપર પ્રદર્શિત કરી છે. એના દસ હજારથી વધુ ફોલોવર્સ છે. પોણી દુનિયા ખુંદી આવ્યો છે. અમેરિકા તો ૬૦ થી વધુ વખત ગયો છે.

સુધીર : બસ, બસ, બસ. એમ તો સંગી, તું પણ કંઈ ઓછી નથી. ‘ક્યું કી સાસ ભી કભી બહુ થી’, ‘પ્રીત પીયુ અને પન્નાબેન’, ‘લક્ષ્મી સદૈવ મંગલમ્’, ‘ગુલાલ’, આવી આવી અત્યંત લોકપ્રિય ટીવી સિરિયલો, ‘મારે જાઉં પેલે પાર’, ‘મસ્તીમાં મેરેજ, મેરેજમાં મસ્તી’, ‘ચલતી કા નામ ગાડી’, ‘સગપણ તને સાલમુબારક’, આવાં આવાં ૩૦૦થી વધુ નાટકોમાં તેં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી છે. ‘અમેરિકાના શો’ તારા આ પુસ્તકને મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય

ગુજરાતી સાહિત્ય એકેડમીએ પ્રથમ પારિતોષિક આપ્યું છે. ટ્રાન્સમીડિયાએ તને શ્રેષ્ઠ અભિનેત્રીનો એવોર્ડ બક્ષ્યો છે. બાઈબલ પછી દુનિયામાં બીજા નંબરે વંચાતી ‘એન ફેન્કની ડાયરી’નો તેં અનુવાદ કર્યો છે. તારા કેન્યાના જંગલોમાં પાડેલા ફોટોગ્રાફનું ઉદ્ઘાટન કરવા ખાસ કેન્યાથી મિસ કેન્યા (ટૂરીઝમ) મુંબઈ આવી હતી.

સંગીતા : સુધીર, આ બધી મારી-તારી આત્મશ્લાઘા જવા દે. આપણે વાત કરતા હતા ‘૧૦૧ મહાન વ્યક્તિઓનાં જીવનચરિત્ર’ના પુસ્તકની.

સુધીર : હા સંગી, મને વિચાર આવે છે કે આપણી ન્યાતમાં પણ ૧૦૧ એવી વ્યક્તિઓ છે, જેમને આપણે મહાન કહી શકીએ, જેમણે જુદા જુદા વ્યવસાયોમાં નામના કાઢી છે.

સંગીતા : હાસ્તો. રમણીકમામા, ડો. આર. જે. શાહ, આપણી ન્યાતમાં સૌ પ્રથમ એવા ડોક્ટર હતા જેમણે ‘લેમિંગ્ટન મેટરનિટી એન્ડ સર્જિકલ નર્સિંગ હોમ’ નામની હોસ્પિટલ ખોલી હતી. પ્રખ્યાત સંગીતકાર કલ્યાણજીભાઈની પત્નીએ એમનાં બધાં જ સંતાનોને એ જ હોસ્પિટલમાં જન્મ આપ્યો હતો. ભારતનગરમાં એક ફ્લેટ ખરીદીને એમણે ‘મોડર્ન સોશિયલ ગ્રૂપ’ સ્થાપ્યું હતું. ન્યાતીલાઓને મુંબઈમાં રહેવાની સગવડ કરી આપી હતી. મામાના ત્રણે-ત્રણ દીકરાઓ ચેતન, સમીર અને પ્રણય તેમ જ એ ત્રણેયની પત્નીઓ બધાં જ ડોક્ટર. બધાંએ જ પોતપોતાના ક્ષેત્રમાં નામના કાઢી છે.

સુધીર : સ્વર્ગસ્થ પુરુષોત્તમ ગોકળદાસ શાહ એટલે કે ‘ચિંતા’ એ આજથી ૩૧ વર્ષ પહેલાં ઈ.સ. ૧૯૯૦માં ‘પોરવાડ સંદેશ’ની શરૂઆત કરી. મારા સુરેન્દ્રમામા વર્ષોથી ‘પોરવાડ સંદેશ’નું જવાબદારીભર્યું તંત્રીનું કામ કરી રહ્યા છે. ચિંચણમાં રહેતાં નિરુપમાબેન અને બોઈસરમાં રહેતાં છાયાબેન સંપાદનનું કાર્ય સંભાળી રહ્યાં છે. ભદ્રેશભાઈ વ્યવસ્થાપક તરીકે કાર્ય કરી રહ્યા છે. આ લોકોનું કામ કેટલું કઠણ અને સમય માગી લે છે એનો આપણને અંદાજ જ નથી.

સંગીતા : સુધીર, તારી વાત સાવ સાચી છે.

સુધીર : એટલે મને વિચાર આવે છે કે, ન્યાતની આ બધી આગળ પડતી, મહાન વ્યક્તિઓને ન્યાતીલાઓ ભૂલી ન જાય પણ યાદ કરે, એમના જીવનમાંથી પ્રેરણા લે, એ માટે એમણે પોતાની આત્મકથા લખવી જોઈએ અથવા તો બીજાઓએ એમની જીવનકથા લખવી જોઈએ. મેં તો મારા ‘જીવનની બારાખડી’ લખી છે. હું તો એક સામાન્ય એડવોકેટ છું. પણ મારા જીવનમાં જે જે ઝંઝાવાતો આવ્યા છે, આશા સેવું છે કે લોકો એમાંથી પ્રેરણા મેળવશે. મુશ્કેલીમાંથી માર્ગ કેમ કાઢવો એ શીખશે, નિરાશાને હતાશાને કેમ દૂર કરવી એ જાણશે.

સંગીતા : સુધીર, આ તો ભગીરથ કામ છે.

સુધીર : સંગી, ન્યાતના આગળ પડતા લોકોની યાદગીરી જળવાઈ રહે એ માટે મારે આવું કંઈક કરવું છે. તને ખબર છે ને કે હું પ્રખ્યાત નાટ્ય લેખક પ્રવીણ સોલંકીની જીવનકથા ‘સોલંકી પ્રવીણ છે’ લખી રહ્યો છું. ‘તારક મહેતા કા ઉલ્ટા ચશ્મા’માં દયાભાભીનું પાત્ર ભજવતી દિશા વાકાણીની જીવનકથા ‘દયાની દિશા’ પણ લખી રહ્યો છું. મેં ન્યાતીલાઓ પાસે ન્યાતની આગળ પડતી વ્યક્તિઓની જાણકારી માંગી છે પણ મને જોઈએ એવો પ્રતિસાદ મળ્યો નથી. જો ન્યાતના વડીલો, જાણકારો મને ન્યાતના આગળ પડતા લોકો વિષે જાણકારી આપશે તો જરૂરથી હું એમના વિષે લખીશ. પછી ‘ચિંચણ, તારાપુર અને પારડીના શ્રી ઘોઘારી દશા પોરવાડના મહાન ૧૦૧ વૈષ્ણવોનાં જીવનચરિત્રો’ બહાર પાડીશ.

સંગીતા : વાહ ! આ તો બહુ જ ઉમદા કાર્ય કરવાની તેં તૈયારી દર્શાવી છે.

સુધીર : બસ, તો પછી આ વાત ઉપર મને એક કડક, મીઠી, મસાલેદાર ચા પિવડાવ.

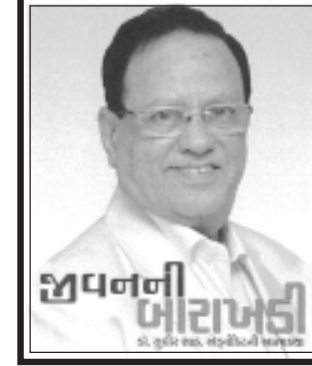
સંગીતા : આમ વાતોનાં વડા કરેથી ચા ન મળે. ઊભો થા, બ્રશ કર, પછી ચા મળશે.

સુધીર : ઓકે. થેન્ક યુ એન્ડ ગુડબાય મોર્નિંગ... ડાર્લિંગ...

જીવનમાં જેટલી કડવાશ વધુ એટલું જીવન બોજરૂપ.

જીવનની બારાખડી

એક સામાન્ય માનવીની અસામાન્ય વાતો

જીવનમાં કરેલ ‘પ્રથમ ભૂલ’થી શરૂઆત કરીને અંતમાં ‘જીવનનું રહસ્ય’ જણાવતી ૪૦૪ પાનાંની પાક્કા પૃઠાંની અમેરિકાના ઈમિગ્રેશનના કાયદાના નિષ્ણાત, ‘વિજ્ઞાના ડોક્ટર’, એડવોકેટ ડોક્ટર સુધીર શાહની આત્મકથામાં એમના જીવનનાં ઘણાં રહસ્યો, જેમ કે ‘જીવનના ઝંઝાવાતમાં’, ‘મને ભણવા દો’, ‘લોયરમાંથી લેખક’, ‘કોર્ટના કેસો - જીવનના કિસ્સાઓ’, ‘દગાખોર મિત્ર’, ‘હવે શું?’, ‘...નહીં...હવે તો...’ વગેરે વગેરે એમણે છતાં કર્યાં છે.

આપણા જ્ઞાતિજનોમાં કદાચ આ પ્રથમ જ આત્મકથા હશે.

મૂળ કિંમત રૂપિયા ૫૯૫, જ્ઞાતિજનો માટે રૂપિયા ૪૯૫

પ્રકાશક : **યુએસએ વિઝા વિન્ડો**

કરીમ ચેમ્બર્સ, ત્રીજા માળે, અંબાલાલ દોશી માર્ગ
(હમામ સ્ટ્રીટ), ફોર્ટ, મુંબઈ-૪૦૦૦૨૩

ફોન : ૦૨૨-૨૨૬૫૪૬૫૮ / ૨૨૬૫૪૦૮૩

અન્યના અવિશ્વાસથી મહાત્વાકાંક્ષા પડતી ન મુકાય.

દૂધ એટલે દૂધ - શ્રીમતી નિરુપમા દીપક શાહ, ચિંચણ -

દૂધ એટલે દૂધ. તેનો કોઈ વિકલ્પ નથી.

વેદકાળ અને તેના પહેલાંથી પશુઓના દૂધનો ઉપયોગ પ્રાચીન ભારતમાં આહાર તરીકે થતો આવ્યો છે. મહર્ષિ ચરકે દીર્ઘ અને સ્વસ્થ જીવન માટે આહારમાં દૂધ અને ઘી લેવાનું સૂચન કરેલું છે.

હમણાં હમણાં દૂધ પીવા અંગે અને ન પીવા અંગે અનેક દ્વિધા-શંકાઓ ઉત્પન્ન થયેલી જોવા મળે છે. Vegan Diet ની બોલબાલા થઈ રહી છે.

આજે આપણે આયુર્વેદ દૂધ વિશે શું કહે છે તે જોઈએ. માતાના દૂધ પછી અવનિ પર ગાયનું દૂધ અમૃત સમાન ગણવામાં આવ્યું છે. દૂધ સ્વાદમાં મીઠું ચીકાશવાળું હોય છે. ગાયનું દૂધ પાતળું, પચવામાં હલકું, હકારાત્મક ગુણોથી ભરપૂર અને થોડા પીળા રંગનું હોય છે. માતાનું દૂધ છોડ્યા પછી મૃત્યુ પર્યંત સર્વ માટે હિતકારી ગાયનું દૂધ છે.

દૂધ જીવન ટકાવી રાખનાર, શરીરને પોષણ દેનાર, શરીરમાં બળ અને સ્ફૂર્તિ દેનાર, બુદ્ધિશક્તિ, યાદશક્તિ વધારનાર મનાયું છે. રાત્રિ ભોજન સાથે અથવા અંતે દૂધના સેવનનો આયુર્વેદમાં વિશેષ મહિમા છે. દૂધનું નિયમિત સેવન વૃદ્ધાવસ્થાને દૂર રાખે છે. વૃદ્ધાવસ્થા દરમિયાન પણ દૂધના નિયમિત સેવનથી શારીરિક અને માનસિક શક્તિ ઠીક પ્રમાણમાં જળવાઈ રહે છે. દૂધમાં શરીરને ઉપયોગી તેવું કેલ્શિયમ રહેલું છે.

નંદબાબાને ઘેર રહીને પૂરતા પ્રમાણમાં દૂધ-દહીં-ઘી-માખણ ખાનાર કિશોર વયના બલરામ-કૃષ્ણ ભલભલા મલ્લોને હરાવ્યાની કથા જાણીતી છે.

સર્વ મનુષ્યજીવન માટે પ્રાકૃતિક ચિકિત્સા છે.

જૂના તાવ તથા જીણા તાવમાં દૂધ ઉત્તમ પથ્ય છે. માનસિક રોગ, ડિપ્રેશન, વગેરેમાં પર્યાપ્ત માત્રામાં દૂધ લેવાની સલાહ આયુર્વેદ આપે છે. નિર્બળ શરીર, ફીક્કું થતું જતું શરીર વગેરેમાં પણ દૂધને દવા ગણવામાં આવે છે. આમ્લતા (એસિડિટી), વારંવાર તરસ લાગવી, વગેરેમાં પણ દૂધનું સેવન ઉત્તમ ગણવામાં આવ્યું છે.

દૂધ તાજું અને સ્વચ્છ હોવું જરૂરી છે. દૂધ સાથે સૂંઠ, હળદર, પીપરીમૂળ, વાવડિંગ, અશ્વગંધા વગેરે ઔષધિઓ જરૂરિયાત મુજબ ભેળવીને પીવાથી ફાયદો થાય છે. નાનાં બાળકોને દૂધ પીવાની આદત પાડવા માટે કોકો, બોર્નવિટા કે એલચી, બદામ, કેસરવાળો મસાલો નાખીને દૂધ આપવાની પ્રથા છે.

શરીરને ધારણ કરનાર રસ, રક્ત, માંસ, મેદ, અસ્થિ, મજજા અને શુક્ર આ સાત પદાર્થોને ધાતુ ગણ્યા છે. આયુર્વેદના મતે આ સાતેય ધાતુમાંથી સારરૂપ પદાર્થ અલગ પડે છે તે છે ‘ઓજ’. આ ‘ઓજ’ એજ બળ છે, શક્તિ છે, જે આપણને દૂધમાંથી પર્યાપ્ત માત્રામાં મળે છે.

હિંદુ જીવનશૈલીમાં ધાર્મિક પૂજાવિધિમાં પંચામૃતનું વિશેષ મહત્ત્વ છે. હવેલી મંદિરોમાં પંચામૃત સ્નાનનું મહત્ત્વ છે. દેવોને ધરાવીને આ પંચામૃત પ્રસાદ તરીકે વહેંચવામાં આવે છે. પંચામૃતમાં દૂધ, દહીં, ઘી, મધ અને સાકર હોય છે. યોગ્ય માત્રામાં આ બધાંનો સમન્વય કરવાથી શ્રેષ્ઠ આહાર બને છે. પંચામૃતમાં દૂધ, દહીં, ઘી આ દૂધની જ ઊપજ છે. ધાર્મિક વિધિઓમાં તેનું મહત્ત્વ પ્રસ્થાપિત કરી દેનાર આપણા પૂર્વજોએ પણ દૂધના આહારને અનુમોદન આપ્યું છે.

તો મિત્રો, દૂધ અને દૂધની બનાવટ અતિરેક ન કરતાં યોગ્ય પ્રમાણમાં અને શરીરને અનુકૂળ આવે તેમ દરેકે તેનો ઉપયોગ કરવો. હા, દૂધ રસાયણ વિહિન અને શુદ્ધ હોવું જરૂરી છે.

સારા સંબંધમાં હકારાત્મક દષ્ટિકોણ મુખ્ય પરિબળ છે.

વાવળી વાલ

- શ્રીમતી છાયા મહેન્દ્ર શાહ, બોઈસર -

તાવ રોગપ્રતિકારકશક્તિ ઓછી થવાથી તેમજ વારંવાર બદલાતા ખરાબ હવામાનથી આવે છે. એટલે બને ત્યાં સુધી ડોક્ટરની સલાહ કે મેટાસિન જેવી ગોળીની સાથે સુદર્શનનો પાવડર કે ટિકડી લઈ શકાય. સાથે સાથે 'કોરોના'ના તાવમાં ડોક્ટરો પણ ઈમ્યુનિટી જાળવી રાખવા આપણને એલોપથી દવાની સાથે સાથે આયુર્વેદિક અને ઘરગથ્થુ દાદીમાના નુસખાઓનો ટેકો લેવાનો આગ્રહ કરે છે. તેમાં તુલસીનાં કે નાગરવેલનાં પાનનો ઉકાળો પણ ખૂબજ ફાયદાકારક અને અનુભવસિદ્ધ છે. તો જોઈએ તાવ માટે ઘરગથ્થુ ઉપચારો. આ ઉપચારો બધાને ખબર જ હોય છે, પણ કોરોનાના સમયમાં તેમની યાદ તાજી કરવી જરૂરી છે. લોકો આવાં ઘરગથ્થુ ઓસડિયાંનો આધાર લઈ તાવની તીવ્રતા ઘટાડી શકે છે. આ ઉપાયો નુકસાનકારક નથી પણ નિર્દોષ છે.

૧. તાવ માટે આયુર્વેદની દવા સુદર્શન ઘનવટી ગોળી કે પાવડરના સ્વરૂપે મેડિકલ સ્ટોરમાં મળે છે. તે ગરમ પાણી સાથે લઈ શકાય.
૨. ફુદીનો અને આદુના ઉકાળામાં ગોળ નાખી પીવાથી તાવ ઊતરી જાય છે.
૩. લસણની પાંચ કળી ઘીમાં સાંતળી સિંધવ અને લિંબુ નીચોવી લેવાથી તાવ મટે છે.
૪. તુલસી-આદુનો રસ પીવાથી તાવ મળે છે.
૫. ગરમ દૂધમાં હળદર-મરી મેળવીને પીવાથી ટાઢિયો તાવ મટે છે.

દૂધ સાચવવાનું કામ બિલાડીને ન સોંપાય.

૬. તુલસી, કાળા મરી, આદુ અને ગોળનો ઉકાળો કરી તેમાં લિંબુનો રસ નાંખીને ગરમાગરમ પીવાથી મેલેરિયાનો તાવ મટે છે.
૭. એક ચમચી પીપરીમૂળના ગંઠોડાનું ચૂર્ણ મધમાં ચાટી ઉપર ગરમ દૂધ પીવાથી ટાઢિયો તાવ મળે છે.
૮. તુલસી, અજમો અને સૂંઠનું ચૂર્ણ સરખે ભાગે લઈ તેમાં મધ કે ગોળ નાખી લેવાથી ફ્લુનો તાવ મટે છે.

આ બધા ઘરગથ્થુ ઉપચારો લેવા. ડોક્ટરના મંતવ્યની સાથે જ રહેવું. તાવ મગજ પર ચઢી ન જાય એ માટેનાં નિર્દોષ નુસખાઓનો ટેકા તરીકે ઉપયોગ કરવો.

આપણા વડીલો હોળી માતાની પૂજા વખતે પણ કોરો કાગળ એટલે કે 'તાવ' ને હોળીમાં પધરાવવાનો આગ્રહ રાખે છે. આજે પણ અમારા ઘરોમાં આ પ્રથાનું અનુસરણ અમે કરીએ છીએ. તો તાવથી ગભરાવા કરતાં એનો યોગ્ય ઉપચાર કરી સ્વસ્થ અને મસ્ત રહીએ.

રોગપ્રતિકારક રસમ : અમેરિકામાં હાલમાં એક વાનગી બહુ લોકપ્રિય થઈ રહી છે અને તે છે દક્ષિણ ભારતમાં ખવાતી વાનગી 'રસમ' ! તુવેરની દાળમાં વપરાતા મસાલા આદુ, હળદર, જીરું અને હિંગ સાથે કાળા મરી અને લસણ આ બધુંજ શરદીમાં તેમજ ચયાપચયની ક્રિયાને સરળ બનાવવામાં મદદ કરે છે. તેથી ગરમ-ગરમ રસમ કોરોના વાયરસથી બચવામાં મદદ કરે છે અને અમેરિકાએ તેનો નવા 'ઈમ્યુનિટી બુસ્ટર' તરીકે સ્વીકાર કર્યો છે. આ વાનગી બહુ રસાળ હોવાથી તેનો સૂપ તરીકે ઉપયોગ થાય છે, જે રોગપ્રતિકારક શક્તિમાં વધારો કરે છે.

હજારો સૈનિકો ભલે હોય પણ એક સરદાર જરૂર જોઈએ.

યુવાનોની ક્ષિયા અને ગીતા-૨ (એક સંવાદ)

- સંકલન : શ્રીમતી જ્યોતિ અનુપ પરીખ, અંધેરી -

શિષ્ય : ગુરુજી, પ્રણામ ! શું આપ ભગવદ્ ગીતામાંથી એવાં ત્રણ-ચાર ઉદાહરણ અથવા શીખ આપી વર્ણન કરી શકશો જે આપશ્રીની જિંદગીમાં વણાયેલાં હોય ?

ગુરુ ગૌર ગોપાલદાસ : ભગવદ્ ગીતાના બીજા અધ્યાયમાંથી (અ.૨, શ.૧૪-૧૫) એક શીખ જે મને મળી છે તેમાં ઠંડી-ગરમીની વાત કરવામાં આવી છે. ઋતુઓ તો બદલાતી રહે છે, પણ આપણે આપણાં નિયત કામ કરતાં જ હોઈએ છીએ. ધારો કે શિયાળામાં શિકાગોમાં -૭° સે.તાપમાન ઠંડી હોય તો પણ લોકો પોતાનું કામ કરતા રહે છે, દિલ્હીમાં ઉનાળામાં ૪૩° સે. ગરમીમાં પણ લોકો કોઈ પણ પ્રબંધ કરીને પોતાનું નિયત કામ કરતા જ હોય છે. એજ રીતે જીવનમાં ગમે તેટલા ઉતાર-ચઢાવ સહન કરવાના આવે તો યે આપણા મુખ્ય કામમાં ખલેલ ન પહોંચવી જોઈએ. આપણી જિંદગીમાં પીડા અને નિષ્ફળતા તો સહન કરવાનાં આવે જ છે, પણ એની સાથે સાથે સફળતા અને સારો સમય પણ પચાવતા શીખવું જોઈએ. બંનેના કારણે આપણી જિંદગીમાં વિક્ષેપ આવે છે. સામાન્ય રીતે તકલીફમાં જ ખલેલ પહોંચે એવું બધાને લાગે છે, પણ ઘણી વખત સારી કે હકારાત્મક વાત પણ આપણને આપણા ધ્યેયથી ચલિત કરે છે. ગીતા આપણને કોઈ પણ પરિસ્થિતિમાં તટસ્થ રહેવાનું શીખવે છે.

બીજી એક વાત આપણા મનને લગતી છે, જે અધ્યાય છઠ્ઠાના એક ભાગમાં સમજાવી છે. આપણું મન આપણું દુશ્મન પણ બની શકે અને એક સારો મિત્ર પણ થઈ શકે. વ્યક્તિ મનને કઈ રીતે કેળવે છે તેના પર તેનો આધાર છે. તમે મન સાથે દોસ્ત તરીકે વર્તન કરશો તો તે તમને ઉપર આવવામાં મદદ કરશે. દા.ત. તમે રોજ સવારે નિયમિત કસરત કરવાનું નક્કી કરો છો. દિવસે કામ પર જવાનું હોય તેથી તમે વહેલી સવારનું એલાર્મ મૂક્યું છે. પણ જો મનને તમે બરાબર ઘડ્યું નહીં હોય તો ન ઊઠવાનાં હજાર બહાનાં યાદ આવશે. દા.ત., રાત્રે તમે બહુ મોડા સૂતા હતા, તો આજે રહેવા દે, વહેલા નથી ઊઠવું. અથવા

આ જગતને નિર્મળ રાખવા માટે હરિનામ ખૂબ જરૂરી છે.

દિવસે બહુજ કામ કર્યું છે એટલે આજે વહેલું નથી ઊઠવું. એવો વિચાર પણ આવે કે મને કસરતની જરૂર નથી. આમ કોઈ પણ બહાનું કરીને સૂઈ જઈશું. મન આપણી સાથે સતત રમત રમે છે. પણ મનને જો હોંશિયારીપૂર્વક અને આધ્યાત્મિક રીતે કેળવવામાં આવે તો મન તમારી સંપત્તિ તરીકે કામ કરશે. સતત અભ્યાસથી ચંચળ મનને પણ મિત્ર બનાવી શકાય છે. મનને કેળવીને પોતાનાં ધ્યેય સિદ્ધ કરી શકાય છે.

ત્રીજી મને ગીતાજીમાંથી ખાસ વાત જે જાણવા-સમજવા મળી તે એ છે કે બધી જગ્યાએ અને બધી વસ્તુઓમાં દેવત્વની હાજરી જોવાની શરૂઆત કેવી રીતે કરવી. એના માટે મંદિરમાં કે કોઈ પ્રાર્થનાસ્થળે જવાની જરૂર નથી. તમને દેવત્વ કુદરતમાં જોવા મળશે, અલગ અલગ લોકોમાં જોવા મળશે, સર્જનહારના સર્જનની શોભામાં જોવા મળશે. ઘણી વખત કોઈમાં તમારા કરતાં વધારે આવડત દેખાય છે, તો તમને એના માટે ઈર્ષા થાય છે અને અસલામતી અનુભવાય છે, ખાસ કરીને તમે બંને એક જ ક્ષેત્રના હો તો. તમે કોઈ વખત એમનું ખરાબ કરવાનો પ્રયત્ન પણ કરો છો એવું ઘણી વખત બને છે. ગીતા વાચન કરીએ, થોડું સમજવા માંડીએ એટલે આપણે બધામાં દેવત્વ જોવાનું શરૂ કરીએ છીએ. આપણે વિચારીએ છીએ કે સર્જનહારે અમુક લોકોને ખાસ રીતે કામ કરી શકે એવી આવડતની ભેટ આપી છે અને જો હું એમની ઈર્ષા કરું કે એમનું કોઈ રીતે ખરાબ કરું તો એ સર્જન કરનારનું અપમાન થાય. ગીતાના જ્ઞાનથી હું એની સામે જોઈને એની સારી વસ્તુઓ તારવીને, શીખી લઈને, મારી આકાંક્ષા પૂરી કરી શકું છું. ગીતાની આ વાતથી મને એ સમજાયું છે કે આપણી આસપાસ બધી જ વસ્તુઓમાં, બધા જ લોકોમાં કોઈ દેવત્વ છે. તેને લીધે સમજાય છે કે ખાસ વ્યક્તિત્વવાળી વ્યક્તિઓમાં આવડત અને મહેનત તો હોય જ છે, પણ એ સિવાય એમની પાછળ કોઈ અદૃશ્ય પરિબળ પણ ભાગ ભજવે છે, જેને લીધે તેઓ એમના ક્ષેત્રમાં આગળ પડતું કામ કરી શકે છે. દા.ત. સારા ગાયક, સારા વક્તા, સારા કલાકાર, સારા ખેલાડીઓ, વગેરે. તેઓ ખૂબ જ મહેનત કરતા હોય છે પણ એ સિવાય કોઈ અન્ય શક્તિ છે જેને લીધે તેઓ પોતાના ક્ષેત્રમાં આગળ આવી શક્યા છે. એ અદૃશ્ય શક્તિની કદર કરીને દેવત્વ તરીકે સ્વીકાર કરવાની શરૂઆત કરશો તો જીવનના પરિવર્તનો સરળતાથી સહન કરી શકશો.

શિષ્ય : ગુરુજી, આપનો આભાર. આજે જીવનને અને દુનિયાને જોવા-સમજવાની એક નવી દૃષ્ટિ મળી.

નકારાત્મકતારૂપી વાઈરસનો ખાતમો કરવો જરૂરી છે.

કારગિલની એક અગ્રજાણી

અલ્પ ઘટના

- શ્રીમતી વર્ષા શૌનક પટેલ, બોરીવલી -

બાળક જન્મે પછી એના નિર્દોષ હાસ્ય અને મધુર રૂદનમાં ખોવાયેલાં માત-પિતા થોડા જ મહિનામાં વાટ જોવા માંડે છે કે બાળક ક્યારે ઘૂંટણિયાં ભરશે, ક્યારે હાથ-પગ પર ભાર મૂકી ઢીંચણના સહારે આજુબાજુ ફરશે. બાળક પોતાની જાતે પોતાના જીવનમાં આગળ વધવાની ધડપડ કરે, એ જ છે એના જીવનના પ્રથમ પગલાની શરૂઆત. પછી ધીમે ધીમે તે ઊભું રહે અને એક પછી એક નાની-નાની પગલીઓ ભરી, ડગમગતું ચાલવા માંડે છે. કાળક્રમે તે ઘૂંટણીએ ચાલવાનું ભૂલી પણ જાય છે. મોટા થયા પછી કોઈને પણ જો દસ કે પંદર મિનિટ ઘૂંટણિયે ચાલવાનું કહીએ તો તેને પસીનો છૂટી જશે.

પરંતુ આપણા દેશની સુરક્ષા માટે, ૧૧ દિવસ ત્રણ કિલોમિટરથી પણ વધુ અંતર અને તે પણ ૧૭,૦૦૦ ફૂટની ઊંચાઈએ હિમાલયની હારમાળામાં ઘૂંટણીએ ઘસડીને કોઈ ચાલ્યું છે એમ કહીએ તો વિશ્વાસ ન બેસે.

સિનેમાના પરદા પર પરાક્રમ કરનારા આપણા હિરો બને છે પણ વાસ્તવિક જીવનમાં આવું પરાક્રમ કરનારા ‘નાયક શત્રુઘ્નસિંઘ’ ને આપણે જાણતા પણ નથી. કોણ છે આ શત્રુઘ્નસિંઘ ? કારગિલ યુદ્ધને ભારતની તરફેણમાં લાવવામાં તેમનો સિંહફાળો હતો. આવો જોઈએ.

૩ મે ૧૯૯૯નો દિવસ હતો. બટાલિક સેક્ટરના ગરકોન ગામના તાશી અને તેનસિંગ ગુરાખી તેમના યાકને ચરાવવા લઈ ગયા હતા. પાછા વળવા યાકને ભેગા કરતાં બટાલિકની ટેકરી પર તેમણે કેટલાક માણસોને જતા જોયા. બરફ હજી પીગળવાનો બાકી હતો. ઠંડીના દિવસોમાં આપણી પોસ્ટ છોડીને ગયેલા સૈનિકોને પાછા આવવાને વાર હતી. તો બટાલિક ટેકરી પર કોઈ જઈ રહ્યું છે એવી શંકા તેમના મનમાં આવી. સમય ન ગુમાવતાં ભારતીય

સુખ-દુઃખ બે અંતિમો પર પ્રભુનું શરણ જરૂરી છે.

સેનાના પંજાબ રેજિમેન્ટને માહિતી આપી. આજ શરૂઆત હતી કારગિલ યુદ્ધની. મે મહિનો પૂરો થતાં સુધીમાં સ્પષ્ટ થઈ ગયું હતું કે ભારતની ભૂમિમાં પાકિસ્તાને ઘૂસણખોરી કરી છે. પણ પાકિસ્તાન એવું દર્શાવી રહ્યું હતું કે એ આતંકવાદીઓ છે. આંતરરાષ્ટ્રિય મંચ ઉપર પાકિસ્તાનને ઉઘાડું પાડવા ભારતને પુરાવો જોઈતો હતો. આ જ સમયમાં ભારતે કેટલાક સૈનિકો ગુમાવ્યા હતા.

૨૯ મે, ૧૯૯૯ ને દિવસે મેજર એમ. સર્વાનનના નેતૃત્વ નીચે બિહાર ટીમના ૧૫ સૈનિકોએ પોઈન્ટ ૪૨૬૮ પર હુમલો કર્યો. પાકિસ્તાનના સૈનિકોએ આ ટીમ પર ગોળીઓનો વર્ષાવ શરૂ કર્યો. મેજર સર્વાનને પાછા ફરવાનો વિચાર ન કરતાં શત્રુ પર હલ્લો કર્યો. સામ-સામે થતાં આ ગોળીબારમાં મેજર સર્વાનન અને નાયક ગણેશપ્રસાદ ને વીર મરણ આવ્યું. પણ તેમના મૃત દેહ શત્રુના હાથમાં જાય નહીં એ માટે નાયક શત્રુઘ્નસિંઘે પોતાના જીવની પરવા કર્યા વગર શત્રુની દિશામાં ગોળીબાર ચાલુ રાખ્યો. તેમણે પોતાના જોડીદારોને સુરક્ષિત જગ્યાએ જવા માટે કવર ફાયરિંગ કરવાની શરૂઆત કરી. આગળ શું થશે એની કલ્પના બધાને આવી ગઈ હતી, પણ ‘બચેંગે તો ઓર મી લડેંગે’ આ ઉક્તિને ભારતીય સૈનિકોએ માની અને પોતાના સાથીદારોને મદદ કરતાં નાયક શત્રુઘ્નસિંઘના પગમાં ગોળી લાગી અને તે પડી ગયા અને અટકી પડ્યા.

તેમણે સાથીઓને યુદ્ધભૂમિ છોડીને સુરક્ષિત જગ્યાએ જવા કહ્યું અને પોતે અપંગ થવાથી બીજા પર બોજ ન પડે માટે જવાની ના પાડી. શત્રુઓ ફક્ત ૧૦૦ મિટર દૂરથી ગોળીઓ વરસાવી રહ્યા હતા. પ્રતિ ઉત્તર મળવાનો બંધ થવાથી શત્રુઓ ભારતીય સૈનિકો જ્યાં પડ્યા હતા ત્યાં મરી ગયાની ખાતરી કરવા આવ્યા. નાયક શત્રુઘ્નસિંઘને બીજો કોઈ રસ્તો સૂઝતો ન હતો, ત્યારે તેમણે મરી જવાનું નાટક કર્યું. લગભગ છ કલાક તે પોતાના શ્વાસ રોકીને નિશ્ચેતન પડી રહ્યા. શત્રુ અને ભારતીય સૈનિકોને પણ તે મૃત્યુ પામ્યા હોય એવું લાગ્યું. આ બાજુ તેમનાં કુટુંબીઓને પણ તે હુતાત્મા થયા છે તેમ જણાવવામાં આવ્યું. પરંતુ નાયક શત્રુઘ્નસિંઘની લડાઈ હજી પૂરી થઈ ન

સત્સંગથી મન પવિત્ર થવા માંડે છે.

હતી. ૭ કલાક પછી બધું શાંત પડી ગયું છે એવું લાગતાં તેમણે આંખો ખોલી. ૧૭,૦૦૦ ફૂટની ઊંચાઈ પર જ્યાં બરફનું સામ્રાજ્ય હોય છે એવી હાડકાં થીજ જાય એવી ઠંડીમાં ઊભા રહેવા કે ચાલવા અસમર્થ એવા આપણા ભારતીય સૈનિકની વાત હજી હવે શરૂ થાય છે.

આંખો ખોલી અને આજુબાજુની પરિસ્થિતિનો અંદાજ લીધો. એક પાકિસ્તાની સૈનિકનો મૃત દેહ નિશ્ચેતન પડ્યો હતો ત્યાં ઘૂંટણીએ ગયા. તેની મશીનગન હાથમાં લીધી. તેના ખિસ્સામાંથી કેટલાંક કાગળિયાં તેમણે મેળવ્યાં. તે જોતાં જ પાકિસ્તાનનો હેતુ સ્પષ્ટ થયો. જ્યાં ભારત અને દુનિયા આતંકવાદીઓએ ઘૂસણખોરી કરી છે એવું સમજતાં હતાં ત્યાં પાકિસ્તાને નિયોજનબદ્ધ ખેલ ખેલ્યો હતો. તે સૈનિકના ખિસ્સામાંથી મળેલું પાકિસ્તાની સૈન્યનું ઓળખપત્ર અને પગારની પાવતી તેની ચાડી ખાતાં હતાં. આ યુદ્ધનું જવાબદાર પાકિસ્તાન છે તે સ્પષ્ટ થતું હતું.

પરંતુ આ બધું ભારતીય સૈન્યના બેઝ સુધી પહોંચાડવું જરૂરી હતું. ઊભા રહેવામાં અસમર્થ નાયક શત્રુઘ્નસિંઘે ઘૂંટણીએ ચાલવાની શરૂઆત કરી. ૧૭,૦૦૦ ફૂટની ઊંચાઈ પર સતત ૧૧ દિવસ, અન્ન-પાણી વગર, શત્રુની નજરમાં ન અવાય એ રીતે, ત્રણ કિલોમિટરથી વધુ બરફની ચાદર પર આગળ વધતા રહ્યા. એક જ ધ્યેય રાષ્ટ્રની સુરક્ષા. પોતે લીધેલી પાકિસ્તાની સૈનિકની મશીનગન અને કાગળો ભારતીય સેનાને સોંપ્યાં. આ પછી યુદ્ધની રણનીતિ સંપૂર્ણપણે બદલાઈ અને પાકિસ્તાન આંતરરાષ્ટ્રિય મંચ પર ખુલ્લું પડી ગયું.

નાયક શત્રુઘ્નસિંઘને તેમના ભીમ પરાક્રમ માટે વીરચક્રથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા. તેમના પરાક્રમ પછી ફક્ત બટાલિક સેક્ટરની ભારતીય ભૂમિમાં ૬૦ થી વધુ પાકિસ્તાની સૈનિક અને અધિકારીઓની ઓળખ મળી. એ પછીના કારગિલ યુદ્ધને આપણે બધા જાણીએ જ છીએ.

પરંતુ નાયક શત્રુઘ્નસિંઘનું આ પગલું, આ ઘૂંટણીએ ચાલવું ઇતિહાસનાં પાનાંમાં લુપ્ત થતું જાય છે. આવો, આપણે આપણી રક્ષા માટે જાનની બાજી લગાવતા આપણા વીર જવાનોને યથોચિત સન્માન આપીએ.

સિદ્ધિ નહીં, સીધાપણું આવે એ સાચો સાધુ.

C.B. LIC NO : AGZPS3553RCH001 (11/1957)

(1)

SHRILCON SHIPPING & LOGISTICS

Customs Clearing, Forwarding, Shipping Agent,
Transport Contractor & Air Cargo Booking Agent

(2)

MATSON TRADE LINK

Import - Export Consultant

: CORP. OFF. :

B-413, 119 Business Point, Sahar Road,
Nr. Sahar Cargo Complex, Andheri (E),
Mumbai - 400099, India.

Tel : +91-22-26828770 / 1 / 2, Dir: +91-22-26828773,

Fax : +91-22-26828704,

Email: shrilconlogistics@gmail.com, manish@shrilcongroup.com

: CTC :

Mr. Manish J. Shah - +919819874529

Mr. Deven M. Shah - +919819594529

Mr. Jaswantlal N. Shah

Residence Tel No. : +91 - 22 - 2617 6345

શીતળતા એ સંતનું લક્ષણ છે.

સંતોષ એજ સુખી જીવનની યાવી છે

- શ્રી નૈનેષ વિનોદ શાહ, સાંતાક્રુઝ -

દરવાજાની ઘંટી વાગી, તૃપ્તિબેને બારણું ખોલ્યું, તો સામે સેજલબેન હસતા મુખે ઊભાં હતાં. બારણું ખૂલતાં જ એ ટહુકી ઊઠ્યાં કે “ગઈકાલે જ અમારે ત્યાં ફુલ સાઈઝનું નવું ફિજ આવ્યું છે, જેમાં ઓટો ડિફોસ્ટ ફેસેલિટી સાથે વોટર પ્યુરીફાયર ને બીજી ઘણી બધી સગવડો છે. આઈસક્રીમ પણ બહુ ઝડપથી બની જાય છે અને એ પણ બહારના જેવું જ સોફ્ટ અને ક્રીમી. તમારે અને અમોલભાઈએ આજે રાતે અમારે ઘરે આઈસક્રીમ ખાવા ચોક્કસ આવવાનું છે, કહીને સેજલબેન હરખાતાં હરખાતાં ચાલ્યાં ગયાં.

તૃપ્તિબેનના ઘરે પણ સરસ મજાનું સગવડોવાળું ફિજ હતું, પરંતુ સેજલબેનના ‘ફિજ વર્ણન’ સામે એમને અચાનક જ પોતાનું ફિજ વામણું લાગવા માંડ્યું. એમાં વોટર પ્યુરીફાયર ન હતું એ ખટકવા લાગ્યું અને મનોમન જ સેજલબેન કેટલાં ખુશનસીબ છે અને પોતે એટલાં ભાગ્યશાળી નથી, એમ વિચારીને તૃપ્તિબેન પોતે જ ઉપજાવેલી અતૃપ્તિની ભાવનાથી દુઃખી થઈ ગયાં.

ઊર્મા અને શર્મા સુખી પરિવારમાંથી આવતી સગી બહેનો હતી. ઊર્માનાં લગ્ન ખૂબ સુખી અને સાધનસંપન્ન પરિવારમાં થયાં હતાં અને તે ચાર બેડરૂમવાળા ગાર્ડન ટેરેસ સાથેના આલિશાન ફ્લેટમાં પોતાના પતિ અને ત્રણ વર્ષના પુત્ર સાથે આનંદમય જીવન વીતાવતી હતી. થોડાં વર્ષો પછી નાની બેન શર્માનાં લગ્ન પણ ખૂબ પૈસાવાળા અને પોતીકો બંગલો ધરાવતા પરિવારમાં થયાં. શર્માના વૈભવી બંગલાની સામે ઊર્માને પોતાનો આલિશાન ફ્લેટ સામાન્ય અને નાનો લાગવા માંડ્યો. સગી બેનના સુખમાં ખુશ થવાને બદલે ઊર્માનું મન અદેખાઈની આગમાં બળવા માંડ્યું અને તે મનોમન દુઃખી રહેવા લાગી.

ઉપરની બંને ઘટનાઓ અંગ્રેજીની એક કહેવત “The other man’s grass is always green” ને સાચી ઠેરવે છે. માણસને પોતા પાસે જે હોય એના કરતાં બીજા પાસે જે છે એ અધિક સારું લાગવાનું. પોતા પાસે જે છે એ તો છે જ, પરંતુ ‘પારકે ભાણે હંમેશા લાડુ મોટો જ લાગે’.

આજની સ્પર્ધાત્મક જિંદગીમાં આવી નાની-મોટી તુલનાઓ હંમેશાં થતી રહેવાની. માનવીએ એ સમજવું જોઈએ કે પોતાની પાસે જે છે, એમાં ખુશ

થાક લાગે તેના જેવી ઊંઘની ગોળીની શોધ હજી થઈ નથી.

રહેવું જોઈએ. “બીજાનો મહેલ જોઈને પોતાનું ઝૂપડું તોડી ન પડાય.” તેમ છતાં આ ઘટનાઓ બને છે. માનવીનું મન ખૂબ જટિલ છે, એમાં નિરંતર ‘મારી પાસે છે અને મારે કશુંક પામવાનું છે’નો સંઘર્ષ અવિરત ચાલતો હોય છે. પાસે હોવું અને નવું પામવાની વચ્ચે પ્રલોભન, મથામણ, પડકાર, પુરુષાર્થ કેટકેટલાંય તત્ત્વો સંકળાયેલાં હશે. પ્રત્યેકને દિન પ્રતિદિન કોઈ ને કોઈક રીતે વર્ધમાન થવું છે.

શ્રી રવીન્દ્રનાથ ટાગોરે એક સરસ વાત કહી છે કે - ‘હું જે છું, એ તો છું જ, મને કોઈ દિવ્ય અસંતોષ કોરી રહ્યો છે.’

આમ જોઈએ તો પંખી પાસે શું નથી ? પાંખ છે, ઊડી શકાય એવું આકાશ છે. વૃક્ષમાં લીલોછમ માળો છે અને સૌથી મોટી વાત તો એ છે કે એની પાસે એનો પોતાનો ટહુકો છે. આમ છતાંય એના અંતર મનમાં વાદળ બનવાની ઈચ્છા એને કોરી ખાય છે. આ ઈચ્છા એ તેણે પોતે જ ઘડેલું એક સોનાનું પિંજરું છે.

વાદળની વાત કરીએ તો વાદળ પાસે પણ શું નથી ? વિવિધ આકારો છે, રંગો છે, ક્યારેક વાદળો રૂના પોલ જેવાં શ્વેત અને હળવાં હોય છે, તો ક્યારેક જળસભર, મન મૂકીને વરસે એવાં તાકાતવર હોય છે. એમની પાસે સવારનો ઉજાસ છે, દિવસનો સોનેરી તડકો છે, સંધ્યાની ગુલાબી લાલી છે, રાતનો મંદમંદ પ્રકાશ છે, અમાસનો કાળો ડીબાંગ અંધકાર પણ એ માણે છે ને શરદપૂનમના શ્વેત ઉજાસનું ઐશ્વર્ય પણ એ ભોગવે છે. આટલાંટલું હોવા છતાંય, એના મનને કોઈક ખૂણે પંખી થવાની ઈચ્છા ઘરબાયેલી છે.

આને જ તો કુદરતની કરામત કહો તો કરામત કે પછી મનની કસોટી કહી શકો છો. પોતાની પાસે જે છે એને મનુષ્ય ‘Taken for granted’ કરે છે અને જે નથી એને જ વધુ સારું કે ચઢિયાતું ગણે છે. પણ હકીકત તો એ છે કે ‘ડુંગરા દૂરથીજ રળિયામણા લાગે છે’ અને ‘જેટલું પીળું એટલું સોનું નથી હોતું’. આ તો મનના અસંતોષમાંથી ઊપજેલી ભ્રમણા જ હોય છે.

જે માનવી આ વાત મનમાં ઉતારશે અને પોતાની પાસે છે એનો આનંદ માણતાં શીખશે, તથા સંતોષથી પોતાનું જીવન વ્યતિત કરશે, એ જ ખરેખર સુખી થશે.

‘સંતોષી નર સદા સુખી’ !

આપણે સૌએ આ કહેવત જીવનમાં ઉતારી, પોતાના જીવનને યથાર્થ કરવાનું છે. સંતોષ એજ સુખી જીવનની યાવી છે.

શરીર પિયાનો જેવું છે ને આનંદ તેનું મધુર સંગીત છે.

પ્રભાતનાં પુષ્પો

- શ્રી પિનાકિન ધનસુખલાલ લાલસોદાગર, જયપુર -

આંબલીની ડાળે હું તો જૂલતી રહું,
મારા હૈયામાં સરોવરનો ભાસ રે...

ઊડી ઊડી વળગે એ ફૂલોના રંગો,
મારા હૈયામાં કુસુમની સુવાસ રે...

લસરી લસરી ને રહી જાય તુષારબિન્દુ,
મારા હૈયામાં ઝાકળનું હાસ્ય રે...

આંબાની ડાળે પેલી કોયલ ટહુકે,
મારા હૈયામાં આનંદઉલ્લાસ રે...

મંદ મંદ પવન કરે ઉપવન શીતળ,
મારા હૈયામાં પ્રભાતનો આવાસ રે...

મારું હૈયું જૂલે જીવનના જૂલે,
મારી આંખ્યુંમાં પ્રભુ તારો વાસ રે...

(એક પ્રભાતે બારીએ બેસી બહાર જોતાં ઈશ્વરીય આનંદ અને અનુભૂતિ થતાં લખાયેલ કૃતિ)

પોસ્ટર ગર્લ : આજે કંઈ કેટલાયે લોકો ગેરસમજને કારણે વેક્સિન લેવા જતા નથી. એની સામે કાશ્મીરના ઉધમપુર જિલ્લાના બસંદગઢ બ્લોકમાં આવેલા ધારકાથા ગામના ૧૨૦ વર્ષનાં વૃદ્ધા બન્યાં છે વેક્સિનેશન અવેરનેસના પોસ્ટર ગર્લ ! ગામમાં જાગૃકતા લાવવા માટે ઘોલી દેવી વેક્સિન લીધા પછી લોકોને સમજાવવા માંડ્યાં. તેમની પ્રેરણાથી લોકો હવે સામે ચાલીને વેક્સિન લેવા માટે આગળ આવી રહ્યા છે !

અન્યને દુઃખી કરીને સુખી ના બની શકાય.

(JAN-OCT. 2021)

(Import & Export through
Mumbai Customs House)

Authorised Clearing Agents of
Mumbai Customs

M/s. WESTERN CLEARING & FORWARDING AGENCY PVT. LTD.

Mumbai Customs House Agent No. 11/546

M/s. MIHIR AGENCIES

Mumbai Customs House Agent No. 11/991

M/s. YASH ENTERPRISE

Forwarding & Transport Contractors

Room Nos. 15, 17 & 18, 4th Floor, Rex Chambers,
Opp. Indira Docks, Ballard Estate, Mumbai-400 038

TELEPHONES

Office : 2269 93 37, 2261 93 38
Fax : 2269 26 43
Residence : 2361 74 61, 2367 63 80, 2367 66 29

મધુર વાણીનું આભૂષણ જ વ્યક્તિનો સાચો શણગાર છે.

વૃક્ષાવસ્થામાં ખુમારી - શ્રીમતી લતા ઉમેશ મહેતા, વડોદરા -

“તમારે ઘરમાં બેસી મોબાઈલમાં બેલેન્સની કેમ જરૂર પડે છે ?”

મેં જ્યારે મારા પુત્ર ભાવેશને કીધું કે બેટા, મારા મોબાઈલમાં બેલેન્સ તને સમય મળે ત્યારે કરાવી આપજે, ત્યારે મને મળેલ આ પ્રત્યુત્તરથી મારું આત્મસન્માન ઘવાયું. છતાં હું ચૂપ રહ્યો.

હું કંઈ જ બોલ્યા વગર મારા બેડરૂમમાં જતો રહ્યો.

મારી પત્ની નંદાને મેં જ્યારે વાત કરી ત્યારે એણે પણ મને કહ્યું : “તેમાં ભાવેશ શું ખોટું કહે છે ? આ ઉંમરે ઘરમાં બેસવા કરતાં તમારે કોઈ આર્થિક પ્રવૃત્તિ કરવી જોઈએ.” અચાનક એક પછી એક પોતાની વ્યક્તિ જ પ્રહાર કરતી હતી.

આમ તો આ ધીરે ધીરે રોજનું થયું હતું. કોઈને વ્યવહાર કરવાનો હોય કે મારે મસાલો ખાવો હોય તો દસ સવાલના જવાબ આપ્યા પછી જાણે સરકાર આર્થિક સહાય જાહેર કરતી હોય તેમ મારી પત્ની અને મારો પુત્ર મને હાથમાં રૂપિયા આપતાં. આ અપમાનિત સ્થિતિમાંથી છૂટવા મેં ઘણા નિરર્થક પ્રયત્ન કર્યા, પણ તેમાં નિષ્ફળતા જ મળી. મારી ઉંમર ૫૯ વર્ષ. હવે આ ઉંમરે ક્યાં નોકરી કરવા જવી, ગોતવા જવી ?

બારીમાંથી દેખાતા ખુલ્લા આકાશ સામે જોઈ મારી મૂરખામી ઉપર હું છૂપાં આંસુ પાડતો રહ્યો. હું મારા ભૂતકાળમાં ધીરે ધીરે જતો રહ્યો. અમારા શહેરની મોટામાં મોટી કંપનીમાં હું એકાઉન્ટ મેનેજર તરીકે નોકરી કરતો હતો. મારાં લગ્ન થયાં. મારી પત્ની પણ લિમિટેડ કંપનીમાં નોકરી કરતી હતી. હું મારા મિત્રોની અંદર મારી જાતને સૌથી વધારે સુખી ગણવા લાગ્યો.

આ સમય દરમિયાન અમારા ઘરે સંતાનનું આગમન થયું. તેનું નામ મેં ભાવેશ રાખ્યું. મારા આનંદનો પાર ન હતો. ભગવાનની જાણે કૃપા અને આશીર્વાદ મારા ઉપર વરસતાં હોય તેવું મને લાગતું હતું. મને જે તકલીફો

મનને મોટપવાળી વ્યક્તિ કટુવાણી બોલતી નથી.

પડી તે મારા બાળકને ન પડવી જોઈએ, એ વિચારથી શહેરની મોટી કહેવાતી મીડિયમ ઇંગ્લિશ સ્કૂલમાં ફીની ચિંતા કર્યા વગર ભાવેશનું એડમિશન લીધું. તેની દરેક જરૂરિયાતોનું પણ હું પૂરી બારીકાઈથી ધ્યાન રાખતો.

મારા પપ્પા ઘણી વખત મને કહેતા, “બેટા, આપણે મધ્યમવર્ગીય પરિવારનાં બાળકો છીએ. જે ખર્ચ કરો એ ભવિષ્યનો વિચાર કરીને કરવો. રૂપિયા વગરનું ઘડપણ બોજાડપ લાગે છે. આવી સ્થિતિમાં બાળકો સામે હાથ લાંબો કરવો એ મોત બરાબર લાગે છે. મારે તો સરકારી નોકરી છે. પેન્શન મળે છે. તું તારા ભવિષ્યનો વિચાર કરજે. હું પણ ધૃતરાષ્ટ્રની જેમ પુત્ર અને પરિવારના પ્રેમમાં અંધ બની ગયો હતો.”

પપ્પા-મમ્મી તો આ દુનિયામાં રહ્યાં ન હતાં, પણ તેમના અમૂલ્ય શબ્દો અને સલાહ આજે મને યાદ આવતાં હતાં. તેમની સલાહ નજરઅંદાજ કરવા બદલ પસ્તાવો અને પરિણામ આજે હું ભોગવી રહ્યો હતો.

ભાવેશ ભણવામાં હોશિયાર હતો. હું પણ સમાજમાં, કુટુંબમાં તેના વખાણ કરતાં થાકતો ન હતો. બારમાં ધોરણમાં સારા માર્ક આવ્યા એટલે મેં તેને ડોક્ટર બનાવવાનો નિર્ણય કર્યો.

આ સમય દરમિયાન અમારી કંપનીમાં અને મારા જીવનમાં તોફાન આવ્યું. કંપની ખોટમાં ચાલતી હોવાથી મેનેજમેન્ટે VRS સ્કીમ મૂકી. મેં ઘરે વાત કરી. ભોળો બની VRSમાં કેટલી રકમ મળશે એ પણ મેં કહી દીધું. મારી પત્ની અને ભાવેશે કીધું પપ્પા VRS લઈ લ્યો. મૂડી ઉપર વ્યાજ પણ બેન્કમાં સારું મળશે. મમ્મી સર્વિસ કરે છે અને હું ડોક્ટર થઈશ પછી તમને રૂપિયાની કોઈ ચિંતા નહિ રહે. નંદાના ચહેરા ઉપર ભાવેશની વાતને મૂંગો ટેકો હતો.

હું આ બંનેની વાતોમાં આવી ગયો. વગર ઉંમરે VRS લઈ ઘરે બેસી ગયો. આ દરમિયાન ભાવેશને ડોક્ટર બનાવવાના ખર્ચને પહોંચી વળવા એક પછી એક મારી ફિક્સ ડિપોઝિટ હું તોડવા લાગ્યો. ભાવેશ ડોક્ટર બની ગયો. મેં ખુશ થઈ મારા મિત્રમંડળ કુટુંબમાં પેંડા વહેંચ્યા. પણ મારો આ આનંદ લાંબો સમય ન ટક્યો.

વાણીનો સંયમ અને મીઠાશ સંસ્કારનું પહેલું સોપાન છે.

ભાવેશનાં લગ્ન થયાં.

મારી દશા તો ઘરમાં નાણાં વગરના નાથીયા જેવી હતી. ઘરમાં મારી કિંમત કોડી જેવી થઈ ગઈ. કોઈ પણ વ્યક્તિ ગમે ત્યારે કોઈ પણ પ્રકારનું કામ મને ચીંધી દેતાં શરમ કે સંકોચનો અનુભવ કરતી ન હતી. પાછા ઉપરથી ચીટિયો ભરતા જાય અને બોલતા જાય, લ્યો, નવરા બેઠા છો, તો આટલું કામ કરી નાંખો.

મેં મારા બેડરૂમની ભીંત ઉપર લટકાયેલા પપ્પા-મમ્મીના ફોટા સામે જોઈ કીધું, પપ્પા, તમારી વાત યોગ્ય સમયે માની હોત તો હું આજે આટલો લાચાર અને નિઃસહાય બન્યો ન હોત. હું ભીની આંખે હતાશ મનથી થાકી હિંમત હારી પપ્પાને યાદ કરતાં કરતાં ઊંઘી ગયો.

થોડી વાર પછી અચાનક હું ઊભો થઈ ગયો. સ્વપ્નમાં પપ્પાના હાથમાં અમારા મકાનના દસ્તાવેજ હતા. એ મારા હાથમાં મૂકતાં બોલ્યા, “બેટા, તું તારી જાતને લાચાર કે મજબૂર ક્યારથી સમજવા લાગ્યો ? આ મકાન મેં તારા નામે કરેલ છે. જો તારો પરિવાર તારું ધ્યાન ન રાખતો હોય, તારી જરૂરિયાતો પૂરી ન કરતો હોય, તો વેંચી માર આ મકાનને. તારી લાગણીની મજાક ઉડાવતો હોય તો તું શા માટે... શા માટે... શા માટે.. લાચાર બની બેઠો છે ? ઊઠ, ઊભો થા. આ તારી અસ્તિત્વ અને આત્મસન્માનની લડાઈ છે, અને આ લડાઈ હંમેશા લાગણીથી નહિ, બુદ્ધિથી લડવી પડે.”

મારા કાનમાં પપ્પાના આ શબ્દોના ભણકારા ક્યાંય સુધી પડતા રહ્યા.

હું ઊભો થઈ પપ્પાના ફોટાને દીવાલ ઉપરથી ઉતારી છાતીએ લગાવી ખૂબ રડ્યો. ‘પપ્પા તમે સાચું કહો છો. હવે હું આ લોકોનાં વાણી, વર્તન અને વ્યવહારથી ક્યારનો થાક્યો છું. હું ઘરેથી ભાગી જવા અથવા જીવનનો અંત લાવવા વિચારતો હતો, ત્યાં તમે મને સાચી દિશામાં માર્ગદર્શન આપ્યું. જીવતા તો તમારી સલાહ ન માની પણ હવે તમારી સલાહ આંખ માથા ઉપર.’

મેં મારા આખા ઘર સામે અંદર બહાર નજર કરી. ઘર જૂનું હતું. પણ ૮૦૦ વારના પ્લોટમાં હતું. બજારની અંદાજિત કિંમત પ્રમાણે ચાર કરોડ રૂપિયાનો હું માલિક હોવા છતાં ભિખારીની જેમ કેમ ઘરમાં રહેતો હતો, એવો વિચાર પણ મને બે ઘડી આવી ગયો.

ખરાબ અનુભવો પછી વ્યક્તિનો નવો જન્મ થાય છે. હવે પછીનો મારો જન્મ પણ નવા વિચારો સાથેનો હતો.

મારા બેઠકરૂમમાં સોફામાં બેસવાની સ્ટાઈલ હવે મેં બદલી. ભાવેશ અને મારી પત્ની સાથે વાત કરવાની રીત પણ મેં બદલી નાંખી.

હવે હું તે લોકો સાથે ઊંચા અવાજે તેમની ભાષામાં જવાબ આપવા લાગ્યો. મારામાં અચાનક આવેલ પરિવર્તનથી અકળાઈને એક દિવસ ભાવેશ બોલ્યો : “મમ્મી, પપ્પાની ઘરમાં બેસી બેસીને દાદાગીરી વધવા લાગી છે. રૂપિયો કમાવો તો છે નહીં.” મારી પત્ની નંદા ઊભી ઊભી સાંભળતી હતી, પણ ભાવેશને આવું બોલતા રોક્યો પણ નહિ. એટલે મેં કીધું, “આ બધી ચરબી ચડી ગઈ છે એ તારા બાપે કપડાં કાઢી તને ડોક્ટરનું ભણાવ્યો એટલે. સાંભળી લેજો, ઘરમાં બધાં હવેથી મર્યાદામાં રહીને મારી સાથે વાત કરજો.”

“નહિતર ?” ભાવેશ ઊંચા અવાજે બોલ્યો.

“નહિતર તે કલ્પના પણ નહીં કરી હોય તેવું પરિણામ આવશે,” કહી હું મારા રૂમમાં જતો રહ્યો.

મેં એસ્ટેટ બ્રોકરને ફોન કરી ઘર વેચવાની જાહેરાત આપવા જણાવી દીધું. રવિવારે તો એક પછી એક લોકો મારું ઘર જોવા આવવા લાગ્યા.

ભાવેશ અને મારી પત્ની નંદા કહે, “આ બધું શું છે ?” મેં કીધું, “એ પ્રશ્ન પૂછવાનો અધિકાર તમે લોકો ગુમાવી ચૂક્યાં છો. આ મકાન મારું છે. મેં તેને વેચવાનો નિર્ણય લીધો છે. જો મારે મોબાઈલના બેલેન્સ કરવા માટે પણ તમારા બધા પાસે ભીખ માંગવાની હોય તો એવું ભિખારી જેવું જીવન હવે મારાથી નહિ જીવાય.”

ભાવેશ, ભાવેશની પત્ની, મારી પત્ની નંદા, બધાં મારી સામે લાચાર નજરથી જોવા લાગ્યાં.

મેં કીધું, “શરમ આવવી જોઈએ. એક બાપના આર્થિક, માનસિક બલિદાનને તમે લોકોએ ઘરમાં મજાક બનાવી દીધી. તમે બધાં મારા ઘરમાં ભાડે રહો છો એ તમે ભૂલી ગયાં લાગો છો. મારે ભાડા પેટે મારા ખાતામાં દર મહિને ૩૫૦૦૦ રૂપિયા જમા જોઈએ. જો મારી આ શરત તમને મંજૂર હોય તો જ આ ઘર વેચવાનો નિર્ણય હું મોકૂફ રાખીશ.”

ભાવેશ કહે, “મંજૂર છે.”

મેં કીધું, “એક વખત ભોટ બન્યો. બીજી વખત બનવા માંગતો નથી. ૩૫૦૦૦ના ૧૨ ચેક મને એડવાન્સમાં આપી દો.”

ભાવેશ કહે, “તમે બાપ છો કે સોદાગર ?”

મેં કીધું, “બેટા, એ સવાલ મારે તને કરવાનો હોય. તને શરમ આવવી જોઈએ. શહેરમાં ત્રણ ત્રણ ક્લિનિક હોવા છતાં તારો બાપ તારી પાસે મોબાઈલનું બેલેન્સ કરાવવા ભીખ માંગે. મેં મારું બેન્ક બેલેન્સ, ફિક્સ ડિપોઝિટો, બધું સાફ કરી તને અહીં સુધી પહોંચાડ્યો. તને કદી વિચાર પણ ન આવ્યો કે પપ્પાની પાસબુક ખાલી મારા કારણે થઈ છે. એ પાસબુક ભરવાની જવાબદારી પણ મારી છે. સોરી બેટા, અત્યાર સુધી લાગણીથી જીવ્યો. હવે મારામાં તાકાત નથી. મારો સોદો તમને લોકોને મંજૂર હોય તો કહેજો.” આટલું બોલી હું મારા બેડરૂમમાં જતો રહ્યો. રૂમમાં જઈ પપ્પાના ફોટાને પગે લાગતાં વર્ષો પછી હું હસી પડ્યો અને બોલ્યો, “પપ્પા, તમે કીધું તેમ બરાબરની હવા ભરી છે. તીર નિશાન ઉપર લાગ્યું છે. આ બધાં મારાં પ્રેમ, ત્યાગ, સમર્પણ અને મૌનને મારું નિર્માલ્યપણું સમજી બેઠાં હતાં.”

પપ્પા પણ જાણે મારી સામે ફોટામાંથી આંખ મારી મને તાળી આપી રહ્યા હોય તેવું લાગ્યું.

જ્યાં લાગણીનો વ્યાપાર થતો હોય ત્યાં ભોળા બનવું એ પણ મૂરખામી છે. મગજ બંધ કરી પ્રેમ કરવાનો સમય નથી. શંકા કરી સંબંધો ન બગાડો પણ જીવનમાં જાગૃત રહેવું પણ એટલું જ જરૂરી છે.

નિષ્કામ કર્મ એ કામધેનુ છે.

જીવનની બારાખડી - શ્રી રાજેશ ઘનવંત શાહ, મુંબઈ -

‘પોરવાડ સંદેશ’ના એપ્રિલ, ૨૦૨૧ના અંકમાં મારા પિતરાઈ ભાઈ એડ્વોકેટ, ડો. સુધીર મોહનલાલ શાહ અને એમની અભિનેત્રી પત્ની સંગીતા જોશીએ લખેલ ત્રણ નવલકથાઓ વિશે મેં જણાવ્યું હતું. આ અંકમાં પાછું એમના વિશે જ લખું છું એટલે જ્ઞાતિના લોકોને કદાચ એવું લાગશે કે હું મારા ભાઈનાં વધુ પડતાં વખાણ કરું છું. પણ સુધીરભાઈએ એમના જીવનને ૪૦૦ પાનાંમાં, એમની આત્મકથા ‘જીવનની બારાખડી’માં જે રીતે આલેખ્યું છે એ વાંચશો, તો તમે એ આત્મકથા પ્રત્યે ધ્યાન દોરવા બદલ જરૂર મારો આભાર માનશો.

આપણી ન્યાતમાં એવી ઘણી મહાન, પ્રતિષ્ઠિત અને આગળ પડતી વ્યક્તિઓ છે, જેમની જીવનગાથા જાણવા જેવી છે, આલેખવા જેવી છે. મારા જાણવા મુજબ ન તો કોઈએ પોતાની આત્મકથા લખી છે કે અન્યોએ એમની જીવનકથા લખી છે. હા, રજનીકાંતભાઈ શ્રોફ, જેઓ આપણી ન્યાતના એક ખૂબ જ આગળ પડતા સામાજિક કાર્યકર છે, એમના વિશે એમના પ્રશંસકોએ લેખો લખ્યા છે. એનો સંગ્રહ “સમાજ અભિયંતા” પ્રગટ થયો છે. મરાઠીમાં લખાયેલ એ સંગ્રહ રજનીકાંતભાઈનાં સમાજોપયોગી કાર્યોની જાણ કરે છે, પણ એમના અંગત જીવનની જાણ નથી કરતો !

સુધીરભાઈએ એમની આત્મકથા લખીને આપણને એમના જન્મથી અત્યાર સુધીની સફર એમણે કેવી રીતે પાર કરી, એમના જીવનમાં કેવા કેવા ચઢાવ-ઉતાર આવ્યા, એમણે કેવી કેવી ભૂલો કરી, કેવી કેવી પ્રગતિ કેમ કરતા કરી, આ સર્વેની જાણ કરી છે. મારા મતે એમની આત્મકથામાંથી વાચકને ઘણું ઘણું જાણવા અને શીખવા મળશે.

ઉપકારીને યાદ રાખજો, અપકારીને ભૂલી જજો.

બધી જ આત્મકથાઓમાં સામાન્ય રીતે વચ્ચે પંદર-વીસ પાનાં લેખકના અને એમની સાથે સંકળાયેલી વ્યક્તિઓના ફોટાઓ હોય છે. એ સિવાય આખી આત્મકથાનું લખાણ સળંગ હોય છે, એટલે એ લખાણ રસપ્રદ હોય તોયે વાંચનારને કંટાળો આવે છે. સુધીરભાઈની આત્મકથા સામાન્ય આત્મકથાઓ કરતાં સાવ જુદી રીતે લખાઈ અને છપાઈ છે.

શરૂઆતમાં એમણે એમના જીવનમાં પડેલ સુખ-દુઃખનો એક ‘ગ્રાફ’ આપ્યો છે. આત્મકથામાં એ એક નવો ચીલો પાડે છે. આ ‘ગ્રાફ’ જોતાં જ આપણને જાણ થઈ જાય છે કે સુધીરભાઈને ક્યારે કેટલું સુખ મળ્યું હતું અને ક્યારે કેટલું દુઃખ પડ્યું હતું. એક નજર ફેરવતાં એમના જીવનનાં ૮૧ વર્ષનાં સુખ-દુઃખનો ચિતાર આપણી આંખ સામે ખડો થઈ જાય છે. એમણે ફક્ત એક પાનામાં એમના ‘વર્તન અને સ્વભાવનો શાબ્દિક પરિચય’ પણ આપ્યો છે. એ પાનું વાંચતાં આપણને સુધીરભાઈ કેવી વ્યક્તિ છે એનો ખ્યાલ આવી જાય છે.

‘મુંબઈ સમાચાર’નાં ભૂતપૂર્વ તંત્રી પિન્કી દલાલ અને એ અખબારમાં વર્ષોથી ‘સુખનો પાસવર્ડ’ આ કોલમ હેઠળ લખતા જાણીતા લેખક આશુ પટેલ, આ બે નામાંકિત વ્યક્તિઓએ સુધીરભાઈની આત્મકથાની પ્રસ્તાવના લખી છે. ગુજરાતી સાહિત્યની આ બે આગળ પડતી વ્યક્તિઓએ સુધીરભાઈની આત્મકથા વાંચીને એના વિશે પ્રશંસા કરતાં લખ્યું છે એ દેખાડી આપે છે કે સુધીરભાઈની આત્મકથા ખરેખર વાંચવા યોગ્ય છે.

‘તારક મહેતા કે ઊલટા ચશ્મા’ના જેઠાલાલ, દિલીપ જોશી સાથેનો સુધીરભાઈનો સંવાદ, દિલીપ જોશીએ એમને પૂછેલા સવાલોના સુધીરભાઈએ ખુલ્લા દિલે આપેલા જવાબો એ વાંચતાં આપણને એ પછી રજૂ થતી આત્મકથામાં સત્ય વાંચવા મળશે, એની ખાતરી થાય છે.

આત્મકથાના પ્રથમ પ્રકરણમાં જ સુધીરભાઈએ એમના જીવનની સૌથી મોટામાં મોટી ભૂલનો સ્વેચ્છાએ એકરાર કર્યો છે. સામાન્ય રીતે આત્મકથામાં લોકો પોતાનું જીવનવૃત્તાંત સાચેસાચું વર્ણવી રહ્યા છે એવું દર્શાવવા એમણે કરેલી ભૂલો આડકતરી રીતે અને માત્રા એકદમ ઘટાડીને જણાવે છે. મહાત્મા

ગાંધીની જેમ પોતાની ભૂલોનો, ખરાબ બાજુનો ઉલ્લેખ નથી કરતા. સુધીરભાઈએ એમના જીવનની સૌથી મોટી ભૂલનો ખુલ્લા દિલે એકરાર કર્યો છે. એમણે એમના જીવનકાળ દરમ્યાન નિરાશા અને હતાશાના કારણે બબ્બેવાર આત્મહત્યા કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો એ વાતની તો મને એમનો ભાઈ હોવા છતાં જાણ નહોતી.

સુધીરભાઈનો જન્મ સપ્ટેમ્બર મહિનામાં થયો છે. આથી એમની આત્મકથા, એમનું જીવનવૃત્તાંત ‘કમ સપ્ટેમ્બર’ આ શીર્ષક ધરાવતા પ્રકરણથી શરૂ થાય છે અને ‘મારું રહસ્ય’ આ પ્રકરણથી તેઓ એમની રહસ્યમય જીવનગાથા ઉપર પૂર્ણ વિરામ મૂકે છે. ત્યારબાદ સંગીતાભાભીએ ‘સંગીતાનો સુધીર’ એ પ્રકરણમાં સુધીરભાઈનાં બધાં જ લક્ષણો, જાણવા અને ન જાણવા જેવાં, છતાં કરી દીધાં છે. મારો સૌને આગ્રહ છે કે તમે આ પ્રકરણ તો જરૂરથી વાંચજો.

‘કોર્ટના કેસો-જીવનના કિસ્સાઓ’ આ પ્રકરણમાં સુધીરભાઈએ એક એડવોકેટ તરીકે કોર્ટના જે જે જુદા જુદા પ્રકારના કેસો લડ્યા હતા, કેવી કેવી ચાલાકી અને ચબરાકી વાપરી હતી એ જણાવ્યું છે. આપણી ન્યાતના બધા જ એડવોકેટોએ સુધીરભાઈના કોર્ટના કિસ્સા વાંચવા જોઈએ. એમાંથી એમને ઉપયોગી વાતો જાણવા મળશે. આ જ પ્રકરણમાં સુધીરભાઈએ એમના જીવનના જે જે કિસ્સાઓ વર્ણવ્યા છે એ વાંચતાં ‘વાહ’ બોલાઈ જવાય છે.

‘દગાખોર’ પ્રકરણમાં અંગત મિત્રો તમને કેવા છેતરે છે એ હકીકત નામ જણાવ્યા સિવાય દર્શાવવામાં આવી છે. આ આખું પ્રકરણ આપણને ચેતવે છે કે નજીકના જ પીઠમાં ખંજર ભોંકે છે.

‘પરિશિષ્ટ’માં સંતશ્રી મોરારિબાપુ સુધીરભાઈના શ્રોતા બન્યા હતા એ પ્રસંગ ફોટાઓ સહિત આલેખવામાં આવ્યો છે. આટલી મહાન વિભૂતિ સુધીરભાઈના શ્રોતા બન્યા હતા એ જાણતાં આપણા સૌ જ્ઞાતિજનોની છાતી ગજગજ ફૂલવી જોઈએ.

‘મારા મિત્રો’ અને ‘મિત્રોનાં મંતવ્યો’ વાંચતાં એવું બોલ્યા વગર નહીં રહેવાય કે, ‘વાહ, સુધીરભાઈના મિત્રો કમાલના હતા અને એમણે કમાલની મૈત્રી જાળવી હતી.’ પિસ્તાળીસ પ્રતિષ્ઠિત લોકોએ, ભારતના જ નહીં, પરદેશના પણ, સુધીરભાઈ વિશે એમનાં જે મંતવ્યો રજૂ કર્યાં છે એ વાંચતાં સુધીરભાઈ મારા પિતરાઈ ભાઈ હોવાનો મને ગર્વ થાય છે.

સુધીરભાઈએ ખેડેલ પ્રવાસો, એમણે પ્રોડ્યુસ કરેલ વેબ એપિસોડ, એમણે આપેલ પાર્ટીઓ, આ સઘળા વિશે પરિશિષ્ટમાં વાંચતાં મને એવો જ વિચાર આવ્યો હતો કે બોલીવૂડના શો-મેન રાજ કપૂરની જેમ જ સુધીરભાઈ પણ ‘શૌકીન’ છે. એમણે ગમતાનો ગુલાલ કર્યો છે.

સામાન્ય રીતે લેખકો શરૂઆતમાં બે બોલ લખીને એના છેલ્લા ફકરામાં આભાર પ્રદર્શન કરે છે. પાંચ લીટીમાં તેઓ જુદી જુદી પચીસ વ્યક્તિઓનો આભાર માની લે છે. સુધીરભાઈએ જે છેલ્લું આભારપ્રદર્શનનું પ્રકરણ લખ્યું છે એ ખાસ્સું લાંબું છે, પણ એ વાંચવા જેવું છે. ગોકુળપુરીના સભ્યોએ, સુધીરભાઈના મોસાળના લોકોએ, એમની બે સાસુઓએ, સુધીરભાઈને જીવનમાં ઊંચે આવવામાં કેવી કેવી મદદ કરી હતી એ તમને આ આભારદર્શનના પ્રકરણમાં જાણવા મળશે. ‘થેન્કસગિવિંગ’ જે એક પરદેશી રિવાજ છે એની ઉત્પત્તિ અને જાળવણી વિશે સુધીરભાઈએ સુંદર શબ્દોમાં વર્ણન કર્યું છે. એટલું જ નહીં, ખરા હૃદયથી, ખરા અર્થમાં એમના જીવનમાં જે જે વ્યક્તિઓ આવી એમનો એમણે આભાર માન્યો છે. આભાર માનવાનું આપણે એમની આગળથી શીખવું જોઈએ.

ટૂંકામાં, ‘જીવનની બારાખડી’ એક સામાન્ય માનવીના અસામાન્ય જીવનની ગાથા છે. ૩૮૬ પાનાંની આ આત્મકથાની કિંમત ૭૯૫ રૂપિયા છે. જ્ઞાતિજનો માટે એ ફક્ત ૪૯૫ રૂપિયામાં ઉપલબ્ધ છે. મારી ચિંચણ, તારાપુર અને પારડીના ઘોઘારી દશા પોરવાડ વૈષ્ણવ વણિકોને ખાસ આગ્રહ છે કે તેઓ આપણી જ્ઞાતિની આ અદ્ભુત વ્યક્તિની ‘જીવનની બારાખડી’ જરૂરથી ખરીદીને ઘરમાં વસાવે, વાંચે અને અન્યોને વંચાવે. મેં અહીં જે જણાવ્યું છે એનાથી અનેકઘણું વિશેષ એ આત્મકથામાં સમાયેલું છે.

અહિંસાથી સુખ મળશે, ક્ષમાથી શાંતિ મળશે.

ભારતનાં અચંબો પમાડે તેવાં ગામડાંઓ

સંકલન : શ્રીમતી ઉર્વશી અનુલ નાણાવટી, બોરીવલી

આપણો દેશ ખેતીપ્રધાન દેશ છે. દરેક રાજ્યનાં ગામડાંઓની એક અલગ અને આગવી ઓળખ છે. તેમનો પોતાનો ઇતિહાસ પણ છે. ગામડાંઓની વાત કરીએ ત્યારે આપણા ચિંચણ-તારાપુરને તો કેમ ભુલાય ? ભારતના નકશામાં તારાપુરનું એટોમિક પાવર સ્ટેશન સ્થાન પામેલું છે. પેશવાના સમયમાં તારાપુરનો કિલ્લો દુશ્મનોથી બચવા માટે ખાસ બનાવાયો હતો. તેમાં ભૂગર્ભ દ્વારથી ચિંચણના દરિયા કિનારે બુરંજ છે ત્યાંથી બહાર નીકળાતું હતું. ડાય-મેકિંગ અને કાયની બંગડીઓ માટે ચિંચણના લોકો પ્રખ્યાત હતા. મહારાષ્ટ્રનાં આદર્શ ગામોમાં ચિંચણનો તો ભૂગોળમાં પણ ઉલ્લેખ છે. ચિંચણનો હુતાત્મા ચોક સ્વાતંત્ર્ય-સંગ્રામમાં ભાગ લેનાર શહીદોની સાક્ષી પુરાવે છે. આપણી કે. ડી. હાઈસ્કૂલ ૧૯૧૦માં શરૂ થઈ હતી. જૈન મુનિ શ્રી સંતબાલજીને આપણું ગામ એટલું બધું ગમી ગયું હતું કે એમણે દરિયા કિનારે આશ્રમ પણ સ્થાપ્યો. આ વિશ્વ વાત્સલ્ય કેન્દ્રમાં દેશ-વિદેશના મહાનુભવો પણ આવતા હતા. આજે પણ ત્યાં કુદરતી ઉપચાર કેન્દ્ર ચાલે છે. તેમાં આયુર્વેદ ઉપચારો થાય છે. આપણી બાલકૃષ્ણલાલજીની હવેલી તો કોનાર્કના સૂર્યમંદિરના અક્ષાંશ-રેખાંશ પર જ આવેલી છે. ચિંચણનો દરિયા કિનારો પણ ખૂબ જ સુંદર છે.

આમ જોઈએ તો દરેક ગામની કંઈક વિશેષતા તો હોય જ છે. પણ એમાંથી ભારતનાં કેટલાંક ગામોની વિશેષતા હેરત-અચંબો પમાડે એવી છે. તો ચાલો આપણે આજે એવાં ગામડાંઓ વિષે જાણકારી મેળવીએ.

(૧) શેતકૂલ : મહારાષ્ટ્રના અહમદનગર જિલ્લામાં આવેલા આ ગામમાં દરેકે દરેક ઘરમાં કોબ્રા અને સાપ પાળવામાં આવે છે. દરરોજ તેની પૂજા કરવામાં આવે છે. ૨૬૦૦ માણસોના આ ગામમાં કોબ્રા કોઈને પણ નુકસાન કરતા નથી. ઘરના એક સભ્ય તરીકે જ બધા રાખે છે. આ ગામ સાપના ગામ તરીકે ઓળખાય છે.

જીવનમાં જે આનંદ ઉલ્લાસ પ્રેરે તે ધર્મ.

(૨) શનિ શિંગણાપુર : મહારાષ્ટ્રમાં આવેલા આ ગામમાં કોઈ પણ ઘરને દરવાજા નથી. દરરોજ ત્યાં ૪૦,૦૦૦ લોકો શનિ મહારાજનાં દર્શન કરવા આવે છે. છતાં ય ત્યાં લોકો શાંતિથી ઊંઘે છે. તેઓ માને છે કે શનિ મહારાજ અમારી રક્ષા કરે છે.

(૩) હિવારે બજાર : આ ગામમાં ૩૦ વર્ષ પહેલાં લોકો ખૂબ જ ગરીબ હતા. પરંતુ ૧૯૯૦થી એનું નસીબ પલટાયું. ગામમાં આશરે ૬૦ લોકો કરોડપતિ છે. વધુમાં વધુ લોકો ૮૩૦ રૂા. કમાતા હતા. તેમાંથી ૩૦,૦૦૦ રૂા. કમાય છે. પ્રગતિશીલ ગામોમાં એની ગણના થાય છે.

(૪) પુનસારી : ગુજરાતમાં આવેલ આ ગામ સાબરકાંઠાનું આધુનિક ગામ છે. તેમાં દરેકના ઘરમાં જાજરૂ (Toilets) છે. ગામમાં બે શાળા છે. પ્રાથમિક સ્વાસ્થ્ય કેન્દ્ર છે. આખા ગામમાં wifi છે. સીસીટીવી કેમેરા અને લોકોને સંબોધન કરવા ૧૪૦ લાઉડ સ્પીકરો ગોઠવેલાં છે.

(૫) જાંબુર : ગુજરાતમાં ગીરની પાસે આવેલ આ ગામમાં આફ્રિકન જાતિના લોકો છે, જે ગુજરાતી બોલે છે. તેમણે અહીંના રીતરિવાજો પણ અપનાવ્યા છે. જૂનાગઢના નવાબે આ લોકોને અહીં વસાવ્યા હતા. તેઓએ અહીંનાં વાતાવરણ અને રિવાજો અપનાવ્યાં છે.

(૬) કોડીની : કેરળમાં આવેલ આ ગામડામાં આશરે ૪૦૦ જોડીઓ ફક્ત જોડકાં બાળકોની છે. આ જોડી દુનિયાના સરેરાશ કરતાં પણ વધુ છે. ૧૦૦૦ બાળકોમાં આશરે ૮ જોડકાં હોય છે જ્યારે અહીં ૧૦૦૦ બાળકોમાં ૪૫ બાળકો જોડકાં છે.

(૭) બરવાન કલા : બિહારમાં આવેલ આ ગામમાં છેલ્લાં ૫૦ વર્ષથી કોઈનાં પણ લગ્ન થયાં નથી. ત્યાં સામાન્ય જીવન જરૂરિયાતનાં સાધનો પણ નથી માટે કોઈ ત્યાં છોકરીઓ આપતા નથી. આ ગામને અપરિણિતોનું ગામ તરીકે ઓળખે છે.

(૮) મોલીનોંગ : મેઘાલયમાં આવેલ આ ગામને એશિયાનું સૌથી સ્વચ્છ ગામ તરીકેનો એવોર્ડ મળ્યો છે. ત્યાં શિક્ષિતોનું પ્રમાણ ૧૦૦% છે. આને ભગવાનનું પોતાનું ગાર્ડન પણ કહે છે.

મિથ્યાને સત્ય માની લઈએ તો દુઃખ નક્કી છે.

(૯) રોંગડોઈ : આ ગામના લોકો દેડકાના વૈદિક રીતથી લગ્ન કરે છે. સારા વરસાદ માટે તેમનું માનવું છે કે દેડકાનાં લગ્ન કરાવવા જરૂરી છે. જુવાન છોકરા-છોકરીઓ પણ આ લગ્ન માણે છે.

(૧૦) કોરલાઈ ગામ : ભારતનું આ પોર્ટુગીઝ ગામ છે. તેમાં બધા જ પોર્ટુગીઝ ભાષા બોલે છે, તેમના જેવો ખોરાક લે છે. ભારતનું આ પોર્ટુગીઝ છે, કારણ કે પોર્ટુગીઝોએ આ ગામ વસાવ્યું હતું.

ડાહી દીકરી : એક સસરો અને જમાઈ ખેતર ખેડી રહ્યા હતા. ત્યાં એક વટેમાર્ગી આવ્યો અને પૂછ્યું કે “અહીંથી સ્ટેશન કેટલું દૂર છે ?” સસરાએ કહ્યું કે છ માઈલ દૂર છે અને જમાઈએ કહ્યું કે પાંચ માઈલ દૂર છે. પથિક તો ચાલવા માંડ્યો પણ પેલા બન્ને વચ્ચે તો ઉગ્ર બોલાચાલી થઈ ગઈ. સસરો કહે અહીંની તસુએ તસુ જમીનનો મને ખ્યાલ છે. સ્ટેશન છ માઈલ દૂર છે. એમાં કોઈ શક નથી. જમાઈ કહે કે હવે તમે વૃદ્ધ થયા છો એટલે તમને બધું દૂર લાગે છે. સ્ટેશન અહીંથી માત્ર પાંચ જ માઈલ દૂર છે. સસરો કહે કે મેં તારા કરતા ઘણી વધારે દિવાળીઓ જોઈ છે. જમાઈ કહે કે તમારા ધોળામાં ધૂળ પડી છે. હવે ઘરે બેસો, પ્રભુ-ભજન કરો. આમ વાતનું વતેસર થઈ ગયું. ત્યાં ડાહી દીકરી ભાથું લઈને આવી. દીકરીએ બાપને કહ્યું કે તમે મને વહાલ કરો છો કે નહીં? તો મને છ માઈલમાંથી એક માઈલ આપી દો. બાપે કહ્યું કે જા, એક માઈલ આપ્યો. દીકરીએ કહ્યું કે બાપુ તો હવે કેટલા માઈલ રહ્યા ? બાપુએ હસતાં હસતાં કહ્યું કે જો, સ્ટેશન હવે પાંચ માઈલ દૂર છે. બસ બેટા ? આમ દીકરીએ વાત વાળી લીધી. મોટા ભાગના ઝગડાઓ અને તકરાર નકામી બાબતમાં થતાં હોય છે, બાકી સસરા કે જમાઈને ક્યાં એજ સમયે સ્ટેશને જવું હતું, પણ માણસની જીદ અને અહંકારે નકામી તકરાર કરાવી.

પ્રેમનો એક કણ સમગ્ર જીવનને મણનું પરિવર્તન અર્પે.

બે ઠાણો

- શ્રીમતી છાયા મહેન્દ્ર શાહ, બોઈસર -

(૧) એકે એક હજારા

એક ધાગો-દોરો હોય તો તડાક તૂટી જાય,
 અનેક દોરાના સંપે દોરડા બની જાય.
 એકલું અટૂલુ તણખલું હવામાં ખોવાઈ જાય,
 અનેક તણખલાં એક થાય તો માળો બની જાય.
 એક રેલો પાણીનો ધરતીમાં સુકાઈ જાય,
 અનેક રેલા ભેગા થઈ વહેળો-નદી બની જાય.
 એક માણસ હોય તો એકલો પડી જાય,
 અનેક માણસો ભેગા થઈ મેળો - મહેરામણ થાય.
 એક એકડો હોય તો એકડો જ કહેવાય (પણ)
 એક સાથે એક થવાથી બે કે અગિયાર થાય.

*

(૨) દુઃખનું ઓસડ (અપધ્યાગદ્ય)

ફિક્કા ચહેરાઓની ડોક્ટરે લોહીની તપાસ કરાવી,
 રિપોર્ટમાં આવ્યું સંબંધોની ઊણપ છે, ક્યાશ છે.
 સુખના ઈજેક્શન કે કેપ્સ્યુલ નથી,
 દુઃખની કોઈ દવા નથી, સંબંધોની હૂંફ જેવું કોઈ ટોનિક નથી.
 પ્રવૃત્તિ જેવું કોઈ ચાલક બળ નથી,
 નિજાનંદ સિવાય કોઈ આનંદ નથી.
 ઘા તો ઘણા પડ્યા છે હૈયે પણ
 એને ભૂલવા જેવો અકસીર મલમ નથી.

અહંકારને નાથવામાં પ્રાર્થના સહાય કરે છે.

શ્રીમતી જશુબેન બટવરલાલ શાહને શ્રદ્ધાંજલિ

- શ્રીમતી નિરંજના ધીરેન્દ્ર શાહ, મુંબઈ -

ચિંચણ ગામના હરિગંગા ફોઈ સૌને મદદ કરતાં અને અમને ખૂબ જ ગમતાં. તેમનાં સુપુત્રી પ્યારાં જશુમતીબેન, જશોદાબેન, ઉર્ફે જશુબેન - સદાય હસતાં, પ્રેમાળ અને નમ્ર, તા. ૧૫-૪-૨૦૨૧ના દિવસે પ્રભુને પ્યારાં થઈ ગયાં. અત્યંત દુઃખ થયું. પરંતુ પરમકૃપાળુ પ્રભુ પાસે આપણું કાંઈ ચાલતું નથી. આશિષ મંડળના દરેક પ્રોગ્રામમાં મારી સાથેની ખુરશીમાં ડોનેશન કાઉન્ટર પર બેસતાં અને મારી તથા જશુબેન નવનીતલાલની સાથે અલક મલકની વાતો કરતાં. એ બંનેની ખાલી ખુરશીઓ મને દરેક પ્રોગ્રામમાં અકળાવશે. જીવનભર સાદું જીવન ગાળ્યું છે. બને ત્યાં સુધી સૌને મદદ કરી છે. કોઈને દુઃખવ્યા નથી. એવાં આ જશુબેનના આત્માને પ્રભુ પરમ શાંતિ આપે એ જ પ્રાર્થના.

કૃષ્ણનામ

કૃષ્ણ કૃષ્ણ રટું, એ નામ મને પ્યારું,
 એક જ નામ વહાલું, બાકી સારું જગ ખારું !
 કૃષ્ણ કૃષ્ણ પુકારું, મારા મનને જગાડું,
 શ્યામ શ્યામ બોલું, એ સ્મરણ લાગે ન્યારું.
 એક કૃષ્ણ નામ જાણું, લાગે મને મધુરું,
 એનું રટણ કરું હું, જે સૌથી છે અનેરું.
 હું એને સતત પુકારું, એ નટખટને જગાડું,
 જેમ જેમ પુકારું, લાગે વધુ વહાલું.
 મને સતત સભળાય બંસરીનું ગાણું,
 સાંભળવામાં વહી જાય મારું વહાણું.
 શીતળ એનું નામ, એને અંતરથી રિઝાવું,
 હું પણ ક્યાંક રિસાઉં ને એને પણ મનાવું.
 કૃષ્ણ કૃષ્ણ જપતાં જાણે હાજરી પુરાવું,
 શ્યામ તારી છું હું ગોપી, એમ મન મનાવું.

- સ્વરા

ચિંતન-મનન એ આત્મા સાથેની વાતચીત છે.

‘આલો, બધીશોને સાંભળવા કરીએ’ (ગવાંકથી ચાલુ) - શ્રીમતી દેવાંગી દલાલ, જૂદુ : શ્રી અપૂર્વ દવે, મુંબઈ -

(૧૪ ચાલુ)

વધુ અનુભવો

ખામીને અતિક્રમતો સિદ્ધાર્થ

સિદ્ધાર્થશંકર કથુરિયા જન્મથી જ ઓછું સાંભળતો હતો, પણ તે સાડા ચાર વર્ષનો થયો ત્યાં સુધી તેનું નિદાન ન થયું. પરિણામે તેના વિકાસનાં પ્રારંભિક વર્ષો નકામાં ગયાં. આમ છતાં માતાની મહેનત અને શ્રવણયંત્ર તથા સ્પીચ થેરપીની મદદથી આજે તે અગિયારમાં ધોરણમાં ભણી રહ્યો છે.

સિદ્ધાર્થના પિતા રાકેશકુમારે તેને અનેક ડોક્ટરોને બતાવ્યો, પણ તેની તકલીફનું ખરું નિદાન થયું નહીં. તેની જીભ તો ઠીક છે એમ કહીને તેમને રવાના કરી દેવાતા હતા. સિદ્ધાર્થ મમ્મી, પપ્પા, એવા શબ્દો બોલતો.

જોકે નિદાન થયા બાદ સમય બગાડ્યા વગર તેના પિતાએ તેને તે વખતે મળતું સારામાં સારું શ્રવણયંત્ર અપાવ્યું અને તેની માતા વંદનાબહેને તેના શિક્ષણ પર વિશેષ ધ્યાન આપ્યું.

રાકેશકુમાર કહે છે કે સામાન્ય બાળકો કરતાં ઓછું સાંભળતાં બાળકો માટે વીસગણી મહેનત કરવી પડે છે અને આ બધી જહેમત ઉઠાવવાનું શ્રેય વંદના કથુરિયાને મળે છે.

તેઓ સિદ્ધાર્થની પ્રગતિ વિશે ગૌરવપૂર્વક જણાવે છે કે એક વખત હું કોઈ ગીત ગાતો હતો ત્યારે સિદ્ધાર્થે મને કહ્યું કે તમે ઝડપથી ગાઈ રહ્યા છો, જરા ધીમી ગતિએ ગાવ તો તાલ બરાબર આવશે. સિદ્ધાર્થ ઓછું સાંભળતો હોવા છતાં મને ગીતની સાચી ધૂન સમજાવી શક્યો એ દિવસ મને જીવનભર યાદ રહેશે.

જિંદગી એ પ્રભુએ અર્પેલી યાત્રા છે.

સિદ્ધાર્થ સેન્ટ ઝેવિયર્સ સ્કૂલમાં નોર્મલ બાળકોની સાથે ભણ્યો અને નવમામાં નાપાસ થતાં નેશનલ ઓપન સ્કૂલિંગમાં જોડાયો. તેને રમતગમતમાં અને સંગીતમાં વધુ રસ છે. રાકેશકુમાર તેને ભવિષ્યમાં કોમ્પ્યુટરની વિશેષ તાલીમ આપવા માંગે છે.

સિદ્ધાર્થ સાથે મિત્રોએ કે સંબંધીઓએ કદી ભેદભાવ કર્યો નથી, એમ આનંદપૂર્વક જણાવતાં રાકેશકુમાર ઉમેરે છે કે તેમનો પુત્ર મિત્રવર્તુળમાં માનીતો છે. ‘સિદ્ધાર્થને અમે સામાન્ય બાળકની જેમ જ રાખ્યો છે. તેની ખામીને ક્યાંય વચ્ચે આવવા દીધી નથી,’ એમ તેઓ કહે છે.

શ્રવણશક્તિની ખામી અને માતા-પિતાની મહેનત

‘ઓછું સાંભળતા બાળક માટે કંઈ જ અશક્ય નથી. ફરક માત્ર એટલો કે તેનાં માતાપિતાએ તેની પાછળ ઘણી મહેનત કરવી પડે.’ અત્યારે ભગુભાઈ પોલીટેકનિકમાં ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ઈલેક્ટ્રોનિક્સનો ડિપ્લોમા કરી રહેલાં મિહિરનાં મમ્મી નમ્રતાના આ શબ્દો છે.

‘મિહિર પાંચમા-છઠ્ઠા ધોરણમાં આવ્યો ત્યાર સુધી અમારે ઘણી મહેનત કરવી પડી. ક્યારેક થાકી પણ જવાય, છતાં મહેનત ચાલુ રાખી અને આજે તેનું સુખદ પરિણામ જોઈને એ દુઃખ પણ યાદ નથી આવતું,’ એમ તેઓ કહે છે.

શ્રવણશક્તિની ખામી ધરાવતાં અન્ય બાળકોની સરખામણીએ મિહિરને ઘણી ઓછી તકલીફ પડી છે. અમેરિકાની ટ્રેસી સંસ્થા, જે તાલીમના પાઠ મોકલે છે તે તેનાં માતાપિતા- નમ્રતા અને કલ્પેશને મુંબઈમાં મળી ગયા હતા. તેમના ઓડિયોલોજિસ્ટ અને સ્પીચ થેરપિસ્ટે ઘરઆંગણે તેમને શ્રેષ્ઠ માહિતી આપી હતી. તેની સાથે સાથે મિહિરને માતૃભાષા શીખવવાની તાલીમ અને ઓડિટરી ટ્રેનિંગ તથા સ્પીચથેરપી પહેલેથી આપવામાં આવી હતી. તેને બોરીવલીની નોર્મલ બાળકોની ડૉન બોસ્કો શાળામાં પ્રવેશ

પ્રેમભરી ભાષા એજ ધર્મની ભાષા છે.

મેળવવામાં પણ તકલીફ પડી ન હતી અને શાળાના આચાર્ય તથા શિક્ષકોએ ઘણો સહકાર આપ્યો. ડોન બોસ્કોમાં ઓછું સાંભળતો એ પ્રથમ વિદ્યાર્થી હતો.

નમ્રતાબહેન કહે છે, “મિહિરને મિત્રો બનાવવામાં પણ તકલીફ ન પડી અને સંબંધીઓ પાસેથી પણ સારો વ્યવહાર મળ્યો.”

મિહિર જન્મથી નોર્મલ હતો, ત્રણ વર્ષની ઉંમરે કોઈ ઈન્ફેક્શનને લીધે શ્રવણશક્તિની ખામી ઊભી થઈ. નામનાપાત્ર ડોક્ટરો પણ તેની ખામીનું જલદી નિદાન કરી શક્યા નહીં અને એક વર્ષે નિદાન થયું ત્યારથી જ તે એક જ ઓડિયોલોજિસ્ટ સ્પીચ થેરપિસ્ટ પાસે છે. મિહિરને બંને કાને ઓછું સંભળાય છે અને તે શ્રવણયંત્ર પહેરવામાં જરાય ઢીલ કરતો નથી. અત્યારે તે ગુજરાતી અને અંગ્રેજી એમ બે ભાષા જાણે છે. નમ્રતાબહેન કહે છે, મિહિર પહેલેથી હોંશિયાર છે.

‘જેવી શક્તિ તેવી ભક્તિ’ કરવી પડે, પણ જો તેને વધુ મોંઘું શ્રવણયંત્ર મળે તો તેના સાંભળવામાં અને તેને લીધે બોલવામાં હજી ઘણો સુધારો થઈ શકે એમ છે.

હું મબલખ સંપત્તિઓનો ભોગ ભોગવતો હતો ત્યારે મને વિચાર આવ્યો કે અણસમજુ સામાન્ય માણસ પોતે વૃદ્ધ થવાનો છે એ જાણવા છતાં ઘરડા માણસને જોઈ કંટાળે છે, તેનો તિરસ્કાર કરે છે. હું આ જાણું છું તો મારાથી તેમની જેમ વૃદ્ધનો તિરસ્કાર કેમ થાય? આ વિચારે મારો યૌવન-મદ નાશ પામ્યો.

✱

અણસમજુ સામાન્ય માણસ પોતે મરણ પામશે એ જાણવા છતાં મૃત શરીરને જોઈને કંટાળે છે, તિરસ્કાર કરે છે. ‘મારાથી મરણ પ્રત્યે આવો વ્યવહાર ન થાય,’ આ વિચારે મારો જીવનમદ તદ્દન ગળી ગયો.

યુવાનીમાં શીખેલું વૃદ્ધાવસ્થામાં સમજાય છે.

આપણા સમાચાર

- તંત્રીમંડળ -

દેવનાં દીધેલ

(૧) શ્રીમતી રશ્મિ અને શ્રી ભદ્રેશ નવનીતલાલ શાહના પુત્ર ધવલને ત્યાં તા. ૨૦-૦૪-૨૦૨૧ના રોજ મુંબઈ મુકામે પુત્રરત્નનો જન્મ થયો છે. માતા : પૂજા, પુત્રનું નામ આવિર.

Aavir = Very strong

(૨) શ્રીમતી છાયા અને શ્રી મહેન્દ્ર પરમાનંદ શાહના પુત્ર ઉત્કર્ષને ત્યાં તા. ૨૪-૦૪-૨૦૨૧ના રોજ કન્યારત્નની પધરામણી થઈ છે. (હાલમાં અમેરિકા, માતા : અક્ષતા, પુત્રીનું નામ આયરા)

Aayara = માતા સરસ્વતીનું એક નામ.

(૩) શ્રીમતી શારદા આસીત શાહની પુત્રી નીમા અનીકા વ્યાસ (હાલમાં અમેરિકા સ્થિત)ને ત્યાં તા. ૨૮-૦૫-૨૦૨૧ના દિને પુત્રરત્ન પધાર્યા છે. (પુત્રનું નામ આરિ)

Aari = Warrior

સગાઈ/લગ્ન

(૧) શ્રીમતી આરતી હર્ષદ મહેતાના પુત્ર અને સ્વ. નિર્મળા અને સ્વ. રમણીકલાલ શાહના દોહિત્ર કૃષ્ણાલનાં લગ્ન ખુશ્બૂ સાથે તા. ૧૯-૧૨-૨૦૨૦ના દિને થયાં છે.

(૨) શ્રીમતી સ્વાતિ અને શ્રી સમીરના પુત્ર અને શ્રીમતી કડવીબેન નરોત્તમદાસ શાહના પૌત્ર જિગરનાં લગ્ન જાહૂનવી સાથે તા. ૨૭-૧૧-૨૦૨૦ના દિને થયાં છે.

આંસુ એ દુઃખની શાંત ભાષા છે.

- (૩) શ્રીમતી કાજલ અને શ્રી હિતેશ શાહના પુત્ર તેમજ સ્વ. હેમિની અને સ્વ. નલિનકાંત શાહના દોહિત્ર સાગરનાં લગ્ન મેઘા સાથે તા. ૮-૧૨-૨૦૨૦ના દિને નડિયાદ મુકામે થયાં છે.
- (૪) ચિંચણ-ઉમરોળીવાળા સ્વ. શ્રી પુરુષોત્તમભાઈ શાહ (પોરવાડ સંદેશના સ્થાપક તેમજ પૂર્વ માનદ તંત્રી) (ચિંતા)ની દોહિત્રી અને શ્રીમતી મૃદુલા સુનીલ દલાલની સુપુત્રી ડૉ. વ્યોમાનાં લગ્ન શ્રીમતી સોનલબેન અને શ્રી હેતલભાઈ શાહના સુપુત્ર ડૉ. કરન સાથે તા. ૨૫-૦૪-૨૦૨૧ના રોજ થયાં છે.

પરલોક પધાર્થા

- (૧) શ્રી ભરત (ઉ.વ. ૬૦), તે શ્રીમતી વાસંતી તથા સ્વ. રમણલાલ ચોકસીના પુત્ર, સ્વ. કાંતિબેન તથા સ્વ. ડાહ્યાલાલ કાશીદાસના દોહિત્ર, મીરાબેનના પતિ, કુણાલના પિતા, નયના અને મનીષના ભાઈ, પૂજાના સસરા તથા મિસરી અને રાધેના દાદા તા. ૯-૪-૨૦૨૧ના દિને કાંદિવલી મુકામે શ્રીજીયરણ પામ્યા છે.
- (૨) શ્રીમતી સ્મિતા (ઉ.વ. ૬૯), તે શ્રી પ્રદીપ ધનસુખલાલ દલાલનાં પત્ની, શ્રીમતી સરલાબેન તથા સ્વ. રમણલાલ અંબાલાલ શાહનાં પુત્રી, ભાવેશ, રાકેશ અને ભરતનાં માતૃશ્રી, મેઘા અને નેહાનાં સાસુ તથા પ્રકાશ, મૂકેશ, દિનેશ, કમલેશ, કલ્પના તથા દિવ્યેશનાં બેન તા. ૧૩-૪-૨૦૨૧ના દિને નાલાસોપારા મુકામે શ્રીજીયરણ પામ્યાં છે.
- (૩) ડૉ. નરેનભાઈ (ઉ.વ. ૮૯), તે ડૉ. સુધાબેનના પતિ, સ્વ. કંચનબેન તથા સ્વ. જમનાદાસભાઈ (સી.જમનાદાસ એન્ડ કું.) ના જમાઈ, અર્ચના, ડૉ. બિનિતા તથા ડૉ. માલકાના પિતાશ્રી, સ્વ. કુસુમબેન, સ્વ. અનંતભાઈ, સ્વ. વસંતભાઈ, સ્વ. મનુભાઈ અને શરદભાઈના ભાઈ તે સ્વ. ડૉ. રમણીકલાલ, સ્વ. મંજુલાબેન, સુરેન્દ્રભાઈ, રશ્મિકાંતભાઈ તથા સ્વ. પરિમલભાઈ અને પ્રેરણાબેનના બનેલી તા. ૧૧-૪-૨૦૨૧ના દિને શ્રીજીયરણ પામ્યા છે.

- (૪) શ્રીમતી જશુમતીબેન (ઉ.વ. ૮૩), તે સ્વ. નટવરલાલ જગજીવનદાસ શાહનાં પત્ની, સ્વ. હરિગંગા અને સ્વ. હરિકશનદાસ જગુભાઈ શાહનાં પુત્રી, પૂર્ણિમા, સ્વ. કિશોર, સ્વ. સુનીલ, તથા સ્વ. નયનાનાં માતૃશ્રી, ભાવિન તથા દર્શનનાં નાની, રચના અને ક્ષમાનાં નાની સાસુ, સ્વ. ડાહ્યાલાલભાઈ, સ્વ. કાંતિલાલભાઈ અને સ્વ. હરવદનભાઈનાં બેન અને નરોત્તમદાસ, સ્વ. શ્યામબેન, સ્વ. સૂર્યાબેન અને સ્વ. કુંજબાળાબેનનાં ભાભી તા. ૧૫-૦૪-૨૦૨૧ના દિને શ્રીજીયરણ પામ્યાં છે.
- (૫) શ્રી અનિલભાઈ (ઉ.વ. ૭૬), તે શ્રીમતી શિલ્પાબેનના પતિ, સ્વ. ગોદાવરીબેન અને સ્વ. છગનલાલ ચૂનીલાલ શાહના પુત્ર, પ્રતીકના પિતાશ્રી, સ્વ. વિજયાબેન, સ્વ. પ્રમીલાબેન, સ્વ. લલિતાબેન, સ્વ. અરવિંદભાઈ, રશ્મિબેન અને સૌ. સુવર્ણાબેનના ભાઈ, હેતલબેનના સસરા અને દિવમના દાદા તા. ૧૭-૪-૨૦૨૧ના દિને મુંબઈ મુકામે શ્રીજીયરણ પામ્યા છે.
- (૬) શ્રી અરવિંદભાઈ (ઉ.વ. ૬૬), તે સ્મિતાબેનના પતિ, સ્વ. રસીલાબેન અને સ્વ. ધરમદાસ છોટાલાલ મપારાના પુત્ર, સ્વ. સૂર્યાબેન તથા સ્વ. કનૈયાલાલ શાહના જમાઈ, નિરાલી અને દિપ્તવના પિતાશ્રી, કૌસ્તુભ અને મુક્તિના સસરા, સ્વ. રમેશભાઈ, કુસુમબેન, ચંદ્રિકાબેન અને સ્વ. રંજનબેનના ભાઈ તા. ૧૯-૦૪-૨૦૨૧ના દિને શ્રીજીયરણ પામ્યા છે.
- (૭) શ્રીમતી ઉષાબેન (ઉ.વ. ૮૬), તે સ્વ. નવનીત હરજીવનદાસ મહેતાનાં પત્ની તથા સુનીલ, મીરા અને શરદનાં માતૃશ્રી, નિત્યાનાં સાસુ તા. ૨૦-૦૪-૨૦૨૧ના દિને શ્રીજીયરણ પામ્યાં છે.
- (૮) શ્રી સંદીપ (ઉ.વ. ૪૬), તે સ્વ. કુસુમબેન અને સ્વ. ધરમદાસ મપારાના પુત્ર, નિલમબેનના પતિ, હેતવી તથા વૃંદાના પિતા, દીપેશના ભાઈ તા. ૨૪-૦૪-૨૦૨૧ના દિને પારડી મુકામે શ્રીજીયરણ પામ્યા છે.

- (૯) શ્રીમતી ભારતીબેન (ઉ.વ. ૬૫), તે શ્રી યશ (મફત) નટવરલાલ મપારાનાં પત્ની, ગં.સ્વ. મેઘના, ભૂમિતા, ખુશ્બૂ તથા ચિંતનનાં માતૃશ્રી, સ્વ. દેવાંગ, અમીત, રીતેશ અને મીતાનાં સાસુ તા. ૨૭-૦૪-૨૦૨૧ના દિને વિરાટ મુકામે શ્રીજીયરણ પામ્યાં છે.
- (૧૦) શ્રીમતી જયશ્રીબેન (ઉ.વ. ૭૭), તે શ્રી હર્ષદ રમણીકલાલ શાહનાં પત્ની, સ્વ. પુષ્પાબેન તથા સ્વ. નથુભાઈ ગોકળદાસ શાહનાં પુત્રી, સ્વ. જગજીવનદાસ, સ્વ. કાંતિલાલ, સ્વ. મોહનલાલ, સ્વ. મદનલાલ, સ્વ. ભાનુમતી, સ્વ. ધનસુખ, સ્વ. હરેશ અને શિરીષનાં બેન, ખંજન, છાયા અને કેતનનાં માતૃશ્રી તા. ૨૯-૦૪-૨૦૨૧ના દિને રાજકોટ મુકામે શ્રીજીયરણ પામ્યાં છે.
- (૧૧) શ્રી જશવંતલાલ (ઉ.વ. ૯૬), તે સ્વ. કંચનબેનના પતિ, સ્વ. સરસ્વતીબેન અને સ્વ. નટવરલાલ શાહના પુત્ર, સ્વ. ચલ્લીબેન હરિલાલ ખુશાલદાસ શાહના જમાઈ, સુધાબેન મનેશચંદ્ર શાહ, રજનીકાંતભાઈ, સ્વ. હસમુખભાઈ, વિનોદભાઈ અને હેમંતબેનના ભાઈ, તે સ્વ. ઉમાબેન, અલ્કા સુભગ મપારા અને મનીષના પિતાશ્રી તેમજ સુભગ મપારા અને શિલ્પાના સસરા તા. ૩૦-૦૪-૨૦૨૧ના દિને મુંબઈ મુકામે શ્રીજીયરણ પામ્યા છે.
- (૧૨) શ્રી નિમેષ હરિલાલ શાહ (ઉ.વ. ૮૪), તે રંજનબેનના પતિ, સ્વ. શાંતાબેન, સ્વ. વૃજલાલ પુરુષોત્તમદાસ શાહના જમાઈ, સ્વ. વિરલ, અલ્પા અને હેતલના પિતા, રાજેશ અને નીલેશના સસરા, સ્વ. નરેન્દ્ર, ધનેશ, સુધીર અને બેનાબેનના બનેવી તા. ૦૬-૦૫-૨૦૨૧ના દિને શ્રીજીયરણ પામ્યા છે.
- (૧૩) શ્રી મનોજકુમાર (ઉ.વ. ૭૪), તે ભારતીબેનના પતિ, કૌશલ તથા અનુજના પિતા, દીપલ અને યેશાના સસરા તેમજ સ્વ. નિર્મલા અને સ્વ. રમણીકલાલ રણછોડદાસ શાહના જમાઈ, શ્રી વિનયભાઈ, જ્યોતિ, સ્વીન્દ્ર ભુતા, અને આરતી હર્ષદ મહેતાના બનેવી, સારવના દાદા ન્યૂ મુંબઈમાં તા. ૦૮-૦૫-૨૦૨૧ના દિને શ્રીજીયરણ પામ્યા છે.

- (૧૪) શ્રી કિરીટભાઈ (ઉ.વ. ૭૫), તે સ્મિતાબેનના પતિ, સ્વ. ધનલક્ષ્મીબેન અને જગજીવનદાસ નથુભાઈ શાહના પુત્ર, નિશિત અને રૂમા રાકેશ મિસ્ત્રીના પિતાશ્રી, સ્વ. શશીકાંત, સ્વ. હર્ષદભાઈ, સ્વ. જિતેન્દ્ર, સ્વ. શોભના, સ્વ. સુધા અને મીનાક્ષીના ભાઈ તા. ૨૫-૦૫-૨૦૨૧ના દિને મુંબઈ મુકામે શ્રીજીયરણ પામ્યા છે.
- (૧૫) શ્રીમતી ઈંદુબેન (ઉ.વ. ૭૪), તે શ્રી રમેશ પરમાનંદ મહેતાનાં પત્ની, સ્વ. રાધાબેન તથા સ્વ. ગોપાળદાસ નરસિદાસ શાહનાં પુત્રી, સ્વાતિ પ્રજ્ઞેશ વોરા તથા મેહુલનાં માતૃશ્રી, પ્રજ્ઞેશ વોરા તથા મેઘનાનાં સાસુ, સ્વ. અરુણ, સ્વ. રંજનબેન, હેમંત, ઉર્વશી, પરિમલ તથા અનિલનાં બેન તા. ૨૫-૦૬-૨૦૨૧ના દિને કાંદિવલી મુકામે સ્વર્ગવાસી થયાં છે.
- (૧૬) શ્રીમતી ભારતીબેન (ઉ.વ. ૭૩), તે શ્રી કિરીટકુમાર ત્રિકમદાસ સુગંધીનાં પત્ની, સ્વ. હીરાબેન તથા સ્વ. નંદલાલ ગંગાદાસ શાહનાં પુત્રી, સ્વ. કિરીટભાઈ, સ્વ. હરેશ, સ્વ. કુસુમબેન તથા સ્વ. ચંદનબેનનાં બેન, તા. ૩૦-૬-૨૦૨૧ના દિને ઘાટકોપર મુકામે સ્વર્ગવાસી થયાં છે.
- (૧૭) શ્રી નવનીતભાઈ (ઉ.વ. ૮૫), તે સ્વ. ચંપાબેન તથા શ્રી મગનલાલ જીવણદાસ મપારાના પુત્ર, સ્વ. જશુબેન તથા સ્વ. મનહરભાઈના ભાઈ, હેમલના કાકા, જાહનવીના કાકા સસરા, મુંબઈ મુકામે તા. ૮-૭-૨૦૨૧ને દિને દેવશરણ થયા છે.

છેલ્લા થોડા મહિનામાં આ કોરોના-કાળમાં આપણી જ્ઞાતિમાં ઘણાં મરણ થયાં છે. કુદરતના હાથ ઘણા લાંબા છે. ઈશ્વર ઈચ્છા આગળ મનુષ્ય પામર છે. પ્રભુ સર્વે સદ્ગતના આત્માને શાંતિ અર્પે એજ સમસ્ત જ્ઞાતિજનોની પ્રાર્થના.

વરસાદનું પાણી આ વખતે કદાચ ખારું લાગે તો ચોકી ના જતા. આ વખતે મહામારીમાં ઘણી આંખોનાં આંસુનાં વાદળો બંધાયાં છે અને સ્નેહીજનોનાં હૈયાંનો વલોપાત હજુ શમ્યો નથી.